

Tryggare kan alla vara

Socialförsäkringarna för studenten

April 2011

Omslag: *Marcus Kindbom* studerar till civilingenjör i Samhällsbyggnad vid kungliga tekniska högskolan. På bilden syns också Marcus son Elve. Marcus fru Emilia finns även med på bild på sidan 12.

"Anledningen till att jag valde att jobba som studentinformatör för Sveriges Ingenjörer är för att jag tycker det är viktigt att vara med och påverka min och andra ingenjörers framtida arbetsituation.

Genom att medverka till att Sveriges Ingenjörer förhoppningsvis får fler medlemmar ökar förbundets möjlighet att påverka beslutsfattare.

Valet föll på samhällsbyggnad för att jag alltid har varit intresserad av städer och hur man planerar dem. Mitt mål är att få jobba med stadsplanering."

Marcus Kindbom är medlem i Sveriges Ingenjörer, ett av Sacos 23 medlemsförbund.

Foto: *Peter Rosén*

Tryggare kan alla vara

Socialförsäkringarna för studenten

Maria Noleryd

Tryggare kan alla vara
Socialförsäkringarna för studenten

Maria Noleryd

Citera gärna ur rapporten, men ange källa.

© Maria Noleryd och Saco 2011
Grafisk form C-Convert
Papper Lessebo Naturvit
Tryckeri M.E. Produkter
Upplaga 1000 ex

ISBN 978 91 87146 70-1

www.saco.se

Förord

Rörlighet är en av Sacos hjärtefrågor, både rörlighet på arbetsmarknaden och rörlighet inom den högre utbildningen, och dem emellan. Men rörlighet har också en baksida, i övergångarna och omställningarna riskerar människor att hamna i kläm och råka illa ut.

Därför är det angeläget att våra socialförsäkringar fungerar för alla, och underlättar just rörlighet och kunskapsutveckling. På så sätt är ofta trygghet en av förutsättningarna för rörlighet.

Studenter är en grupp som är och ska vara rörlig, och det är viktigt att socialförsäkringssystemet hänger med. Men idag fungerar inte socialförsäkringarna optimalt för studenterna, och ibland hamnar de i kläm. Saco tycker därför det är angeläget att hitta lösningar för studenterna, antingen inom socialförsäkringarna eller inom studiemedelssystemet, så att sjukdom, arbetslöshet eller föräldraledighet inte får orimliga privatekonomiska konsekvenser.

Just nu pågår en översyn av sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarna av den parlamentariska socialförsäkringsutredningen. När systemen jämförs från studentens synpunkt, är det uppenbart att det saknas en röd tråd i hur studenternas villkor utformats. Med bland annat denna rapport vill Saco bidra till fördjupad kunskap och breddad debatt om socialförsäkringarna. Min förhoppning är att denna rapport ska inspirera till en helhetssyn i socialförsäkringarna, där även studenterna har sin givna plats.

Rapporten har skrivits av biträdande utredare Maria Noleryd som står för de förslag som framförs i rapporten.

Stockholm, april 2011

Anna Ekström
Ordförande, Saco

Innehåll

Inledning	9
Avgränsningar	10
Socialförsäkringarna	10
Bidrag	10
Kontrollera villkor med myndigheten	11
Trygghetssystemet	13
Socialförsäkringarnas grundläggande principer och finansiering	13
En generell analys ur ett studentperspektiv	14
Vem är studenten?	15
Ålder och kön	15
Inkomster och utgifter	15
Vanligt med extraarbete	16
Boende en stor utgift	16
Arbetslöshetsförsäkringen	17
Principer vid ersättning	17
Studier – överhoppningsbara	18
Deltidsstudier/Deltidsarbetslöshet	19
Analys av arbetslöshetsförsäkringen ur ett studentperspektiv	20
Inga särskilda undantag	20
Åldersgräns i försäkringen	20
Studerandevillkoret	20
Arbetslöshet bland studenter och nyexaminerade	21
Studiemedel och inkomst	23
Diskussion	23
Skillnad på studietid och studietid?	23
Försörjningsstöd eller förlängd utbildning	24
Några förslag	24
Omställningsförsäkring för studenter	24
S-kassa	25
Ett lättare alternativ	25
Bostadsbidraget	27
Villkoren för bostadsbidrag	27
Bostadsbidragets nivå	27

Återbetalningsreglerna	28
Hur många uppbär bostadsbidrag?	28
Analys av bostadsbidraget ur ett studentperspektiv	28
Hur många studenter uppbär bostadsbidrag?	29
Svårt att uppskatta inkomsten	29
Diskussion	30
Halvårsvis prövning mer rättvis	30
Åldersgräns	31
Studiebidraget som inkomst	31
Några förslag	32
Inför halvårsvis prövning	32
Ta bort åldergränsen	32
Räkna med studiemedlet	32
Ekonomiskt bistånd	33
Villkor för ekonomiskt bistånd	33
Analys av ekonomiskt bistånd ur ett studentperspektiv	33
Hur många studenter söker ekonomiskt bistånd?	33
Varför söker studenter ekonomiskt bistånd?	34
Fler i hushållet	34
Diskussion	35
Inget förslag	36
Föräldraförsäkringen	37
Sjukpenninggrundande inkomst, SGI	37
Föräldrapenningen	37
240-dagars-villkoret	38
Tilläggsbidraget inom studiemedlet	38
Tillägglånet inom studiemedelssystemet	39
Tillfällig föräldrapenning	39
Tillfällig föräldrapenning vid avlidet barn under 18 år	40
Graviditetspenning	40
Jämställdhetsbonus	40
Analys av föräldraförsäkringen ur ett studentperspektiv	41
Den låga nivån det stora problemet	41
Inte möjligt överlåta tillfällig föräldrapenning	41
Jämställdhetsbonusen tar hänsyn till studiemedlet som inkomst	41
Diskussion	42
Halverad ekonomi som förälder	42
Förslag	44
Gör studiemedlet SGI-grundande i föräldraförsäkringen	44

Sjukförsäkringen	45
Villkoren i sjukförsäkringen	45
Sjukpenning	45
Sjukpenninggrundande inkomst (SGI)	46
Analys av sjukförsäkringen ur ett studentperspektiv	46
Vilande SGI	46
Studietids-SGI	49
Sjukförsäkringen inom studiemedelssystemet	49
Deltidsstudier och deltidssjukskrivning	50
Långtidssjukskrivningar	50
Diskussion	51
Sommaruppehållet skapar problem	52
Studiemedlet som inkomst ger en vanlig sjukförsäkring	52
Deltidssjukskrivning och deltidstudier måste möjliggöras	52
Några förslag	53
Gör studiemedlet SGI-grundande	53
Sommaruppehållet får inte innebära vakuum i tryggheten	53
Tillåt deltidssjukskrivning också för studenter	53
Pensionssystemet	55
Avgiftsfinansierat	55
Analys av pensionssystemet ur ett studentperspektiv	56
Diskussion	56
Göra studiemedlet pensionsgrundande?	56
Inget förslag	56
Studiemedel – inkomst eller inte?	57
Om studiemedlet räknas som inkomst, blir det dyrt?	58
Slutsatser	61
Förslag till åtgärder	62
Arbetslöshetsförsäkringen	62
Bostadsbidraget	62
Föräldraförsäkringen	63
Sjukförsäkringen	63
Litteraturförteckning	64

Inledning

Idag påbörjar nästan varannan gymnasist högre studier inom ett par år efter gymnasiet. Det innebär att det är en stor grupp som någon gång under livet omfattas av studenternas trygghetssystem. Det är således angeläget att trygghetssystemet fungerar för dem som studerar, så att sjukdom, arbetslöshet eller föräldraledighet inte får orimliga privatekonomiska konsekvenser för dem som väljer högre studier.

Tillsammans utgörs studentens trygghetssystem av socialförsäkringarna, bidragssystemen och studiemedelssystemet. Den här rapporten handlar om hur villkoren i de olika socialförsäkringarna och bidragen ser ut för studenterna, och hur de olika socialförsäkringarna och bidragen samverkar med studiemedelssystemet.

Det kan vara problematiskt att ha särskilda regleringar för studenterna, likväl som det kan vara problematiskt att inte ha särskilda regleringar för studentgruppen. Den här rapporten utgår inte ifrån att det är bättre eller sämre att särbehandla studenter som grupp, utan försöker belysa problemen med både det ena och det andra angreppssättet.

Syftet är att beskriva hur trygghetssystemen fungerar för studenter i olika situationer, analysera trygghetssystemen utifrån antagandet att sjukdom, arbetslöshet eller föräldraledighet inte ska få orimliga privatekonomiska konsekvenser, samt att föra en diskussion kring trygghetssystemens funktionalitet för studenter.

Rapporten är upplagd så att först beskrivs vad som är en socialförsäkring och ett bidrag, och en student. Därefter beskrivs de socialförsäkringar och bidrag som här hänförs till studentens trygghetssystem. De tas upp i alfabetisk ordning. Varje trygghetssystem och bidrag beskrivs först i generella termer, därefter beskrivs studenternas villkor i systemet. Därpå följer en analys ur ett studentperspektiv. Varje kapitel avslutas sedan med en diskussion och ett antal förslag till förändringar. Slutligen diskuteras särskilt SGI, och därefter presenteras slutsatser och förslag.

Avgränsningar

I den här rapporten kartläggs socialförsäkringar och bidrag som studentgruppen kommer i kontakt med. Några avgränsningar har gjorts. Rapporten omfattar de större system som det är troligt att studenter skulle komma i kontakt med under sin studietid. Den här rapporten avgränsas således till arbetslöshetsförsäkringen, sjukförsäkringen, föräldraförsäkringen, bostadsbidraget, ekonomiskt bistånd och studiemedelssystemet. Även pensionssystemet tas upp. Rapporten är således ingen komplett beskrivning över studenters trygghetssystem. Bland annat har arbetsskadeförsäkringen, och sjuk- och aktivitetstersättningen utelämnats.

Socialförsäkringarna

En socialförsäkring försäkrar inte bara individen, utan samhället/kollektivet, mot en risk. Det finns ingen generell definition av en socialförsäkring, men ofta inkluderar definitionerna ett eller flera av följande element: försäkringen är obligatorisk, försäkringen är enhetlig, försäkringen drivs i offentlig regi.¹

Arbetslöshetsförsäkringen uppfyller inte alla de ovan definierade komponenterna för en socialförsäkring. Den är till stor del frivillig, även om grundförsäkringen täcker alla över 20, den är inte enhetlig för alla, och den drivs till stor del i privat regi av a-kassorna. Trots det är arbetslöshetsförsäkringen en viktig del av trygghetssystemet, och en överväldigande majoritet av arbetstagarna har valt att vara medlem i en a-kassa. Det är också regeringen som beslutar om reglerna i arbetslöshetsförsäkringen, och som beslutar om dess finansiering. Arbetslöshetsförsäkringen kommer således behandlas i den här rapporten.

Vad som i den här rapporten refereras till som det svenska socialförsäkringssystemet är då sjukförsäkringen, arbetslöshetsförsäkringen och föräldraförsäkringen, samt hur dessa samverkar med studiemedlet för högskolestudenter. Även pensionssystemet tas upp.

Bidrag

De bidrag som tas upp i den här rapporten är bostadsbidraget, ekonomiskt bistånd, samt studiemedelsbidraget. Bostadsbidraget behandlas eftersom det ofta refereras till i diskussioner om studenters ekonomi. Ekonomiskt bistånd behandlas eftersom det är den sista utvägen för personer som inte är berättigade till ersättning eller bidrag från andra delar av trygghetssystemet, och som inte kan försörja sig själva på något annat sätt.

---

¹ Se (Kruse, 2009) för ett vidare resonemang.

Studiemedelssystemet, inklusive studiebidraget, behandlas eftersom det är det ersättningsystem som flest studenter beror av för sin försörjning under studietiden.

Kontrollera villkor med myndigheten

Systemen inom socialförsäkringssystemet beskrivs översiktligt i den här rapporten, men för de exakta laglydelserna och villkoren hänvisas till respektive myndighet. Ersättningar och bidrag i de olika systemen utbetalas efter en individuell bedömning, beroende på varje individs särskilda situation.

Trygghetssystemet

Socialförsäkringarnas grundläggande principer och finansiering

Det svenska socialförsäkringssystemet bygger på inkomstbortfallsprincipen. Det innebär att vid bortfall av inkomst, beroende på sjukdom, föräldraskap, arbetslöshet, sjukdom i familjen eller liknande, så kan försäkringen falla ut. Försäkringspremien består av inbetalda arbetsgivaravgifter på lönen. Premien står inte i någon särskild relation till individens risk för att det ena eller andra ska inträffa.

Arbetsgivaravgiften består av avgifter till olika socialförsäkringar. Sjukförsäkringsavgiften går till sjukförsäkringen och föräldraförsäkringsavgiften går till föräldraförsäkringen, till exempel. Arbetsmarknadsavgiften går till arbetslöshetsersättning och tillsyn av a-kassorna, men även till aktivitetsersättning. Arbetslöshetsförsäkringen finansieras även genom medlemsavgifter till de olika a-kassorna. Därigenom har arbetslöshetsförsäkringen även ett visst inslag av differentiering baserad på risken för arbetslöshet, eftersom avgiften till de olika a-kassorna är baserad på den genomsnittliga arbetslösheten i den a-kassan.

Det är arbetsgivaren som betalar in arbetsgivaravgiften. Avgiftens storlek bestäms som en procentuell avgift på lönesumman. Arbetsgivaravgifternas sammansättning för anställda ser ut så här:

Tabell 1. Arbetsgivaravgifternas sammansättning²

	2007	2008	2009	2010	2011
Ålderspensionsavgift	10,21 %	10,21 %	10,21 %	10,21 %	10,21 %
Efterlevandepensionsavgift	1,70 %	1,70 %	1,70 %	1,70 %	1,17 %
Sjukförsäkringsavgift	8,78 %	7,71 %	6,71 %	5,95 %	5,02 %
Föräldraförsäkringsavgift	2,20 %	2,20 %	2,20 %	2,20 %	2,20 %
Arbetskadeavgift	0,68 %	0,68 %	0,68 %	0,68 %	0,68 %
Arbetsmarknadsavgift	4,45 %	2,43 %	2,43 %	4,65 %	2,91 %
Allmän löneavgift	4,40 %	7,49 %	7,49 %	6,03 %	9,23 %
Totalt	32,42 %	32,42 %	31,42 %	31,42 %	31,42 %

Undantag 2011

- För anställda som är födda 1937 eller tidigare betalar du varken socialavgifter eller särskild löneskatt.
- För anställda som är födda 1938–1945 betalar du bara ålderspensionsavgiften på 10,21 procent.
- För anställda som inte har fyllt 26 år vid årets ingång betalar du bara ålderspensionsavgift och en fjärdedel av summan av övriga avgifter, dvs. 15,49 procent.

En generell analys ur ett studentperspektiv

Eftersom socialförsäkringssystemet är baserat på inkomstbortfall, kombinerat med att studiemedel inte självklart ses som en inkomst, så hamnar studenterna ofta i olika undantag och särskilda lösningar. Det finns flera sådana exempel i socialförsäkringarna.

Kopplingen till arbetsgivaravgiften gör att studenter som inte arbetar, inte heller betalar in till försäkringarna. Det betyder också att studenter som extraarbetar och/eller sommarjobbar, betalar in till försäkringarna. För anställda som inte har fyllt 26 år är arbetsgivaravgiften reducerad, det är troligt att en stor del av de extraarbetande studenterna hamnar i den kategorin.

Vem är studenten?

Studerandegruppen är heterogen, det finns studenter som arbetar, som inte arbetar, som har barn, som inte har barn, som bor i korridorrum, som bor i villa, som bor hemma hos föräldrarna, som doktorerar, som läser strökurser, som vet vad de vill bli och som inte har en aning om vad de vill bli, till exempel. Med student avses här en person som studerar på högskola eller universitet. Begreppet studerande inkluderar även personer som studerar på eftergymnasial utbildning, komvux, KY-utbildning, yrkeshögskola eller folkhögskola.

Ålder och kön

Ungefär 290 000 personer studerar på högskola eller universitet, exklusive inresande studenter. Två tredjedelar av studenterna är yngre än 30 år. En tiondel är 21 år eller yngre. 38 procent av studenterna är män och 62 procent är kvinnor.³ Var femte student har barn⁴.

Inkomster och utgifter

Två tredjedelar av studenterna försörjer sig med studiemedel⁵, ungefär 67 procent av de studerande⁶ med studiemedel (inkl. studerande på yrkeshögskola, komvux, folkhögskola etcetera) uppbär både studiebidrag och studiemedel.

En tredjedel av studenterna har varken studielån eller studiemedel. Det kan bero på att de försörjer sig genom annat sätt, till exempel genom ett heltidsarbete eller pension. Det kan också bero på att de inte får studiemedel av någon anledning, för att de redan studerat i fler än 240 veckor eller för att de inte tagit tillräckligt med poäng terminen före, till exempel.

---

3 (Högskoleverket, 2010) s. 37

4 (Högskoleverket, 2008)

5 (SCB, 2011) Befolkningsstatistik

6 Enligt CSN:s pressmeddelande 2010-11-04 "Stor ökning av utbetalda studiemedel". Med studerande avses alla studerande som CSN kan bevilja studiemedel, studenter på högskola, KY-utbildning, yrkeshögskola, folkhögskola, komvux etcetera. (CSN, 2010)

Vanligt med extraarbete

Ungefär 60 procent av studenterna i Sverige extraarbetar⁷, och betalar således in till socialförsäkringssystemet.

2009 publicerade CSN resultaten av en enkätundersökning, där de bland annat frågat studenter om de arbetade parallellt med studierna. 44 procent av studenterna i åldern 35 år och äldre, samt 54 procent av studenterna mellan 25 och 34 år, uppgav att de arbetade extra under terminstid.⁸ Jämfört med Saco och Svenskt Näringslivs undersökning ovan kan det alltså vara så att de äldre studenterna extraarbetar i något mindre utsträckning.

Extraarbete kan vara ett sätt att undvika studieskulder. Ett annat sätt är att bo kvar hos föräldrarna, ett tredje sätt är att få ekonomiskt stöd av föräldrar eller sambo.

Boende en stor utgift

CSN publicerade 2010 en rapport över studenternas utgifter⁹, enligt den är boendet den största utgiften för studenter, mellan 27-37 procent av månadsutgifterna går till boendet. Utöver boendet, är livsmedel den största utgiftsposten bland studerande. Detta gäller oavsett om studenten är ensamstående, sammanboende eller förälder.

---

7 (Saco Studentråd och Svenskt Näringsliv, 2009)

8 (CSN, 2009)

9 (CSN, 2010)

Arbetslöshetsförsäkringen

Arbetslöshetsförsäkringen är tvådelad och består av dels en grundförsäkring och dels en frivillig inkomstbortfallsförsäkring. Grundförsäkringen och inkomstbortfallsförsäkringen administreras av a-kassorna. Utöver dessa finns det andra frivilliga inkomstförsäkringar som administreras av fackförbund eller annan privat försäkringsgivare.

Reglerna i arbetslöshetsförsäkringen är många och komplicerade. Principen är dock enkel. Du måste ha haft ett jobb för att kunna få ersättning från arbetslöshetsförsäkringen.

Principer vid ersättning

Arbetslöshetsförsäkringen är en försäkring. Den försäkrade måste först betala in premien, först därefter kan försäkringen falla ut. Den försäkrade måste även ha varit försäkrad en viss tid, det vill säga ha haft ett jobb och varit med i en a-kassa under en längre tid innan försäkringen börjar gälla.

Det innebär att arbetslöshetsförsäkringen inte försäkrar mot risken att inte få ett jobb. Snarare är det en försäkring mot risken att stå utan inkomst efter att ha förlorat ett jobb.

Medlemsvillkoret – du måste ha varit medlem i en a-kassa i 12 månader och alltså ha betalt in premien för arbetslöshetsförsäkringen.

Arbetsvillkoret – enkelt uttryckt kräver arbetsvillkoret att du har arbetat halvtid eller mer i minst ett halvår innan arbetslösheten.

För att få ersättning från a-kassan vid arbetslöshet ska den sökande uppfylla dels medlemsvillkoret, dels arbetsvillkoret. I korthet innebär det att den sökande ska ha varit medlem i en a-kassa under 12 månader, samt ska ha arbetat minst halvtid under minst 6 månader av de senaste 12 månaderna innan den

sökande blev arbetslös.¹⁰ Föräldraledighet och totalförsvarspåbudsplikt kan räknas med i arbetsvillkoret, om maximalt två kalendermånader.

Det ställs inga särskilda krav för att gå med i en a-kassa. En person kan när som helst bli medlem i en a-kassa, oavsett om personen för tillfället innehar en anställning eller inte. Personen måste dock ha haft ett jobb tidigare.

Ersättningen från a-kassan är 80 procent av de genomsnittliga inkomsterna under ramtiden, som utgörs av de senaste 12 månaderna innan arbetslösheten. Ersättningen är maximalt 680 kr per dag de första 200 dagarna. Därefter sjunker ersättningen till 70 procent av de genomsnittliga inkomsterna under ramtiden, eller maximalt 680 kr per dag för dag 201-300. En månad motsvarar 22 arbetsdagar. Den maximala ersättningen är:

$$680 \text{ kronor} \times 22 \text{ dagar} = 14\,960 \text{ kronor per månad}$$

Ersättningen beräknas så att om den sökande arbetat halvtid under 6 månader under de föregående 12 månaderna, har personen rätt till en ersättning om 80 procent av den genomsnittliga inkomsten under de senaste 12 månaderna. För en person som arbetat halvtid för en lön om 10 000 per månad under 6 månader under ramtiden, blir alltså ersättningen ungefär:

$$\left(\frac{10\,000 \text{ kr per månad} \times 6 \text{ månader}}{12 \text{ månader}} \right) \times 0,8 = 4\,000 \text{ kronor per månad}$$

Ersättningen från a-kassan är skattepliktig.

Utöver grundförsäkringen och inkomstbortfallsförsäkringen kan också tillkomma ersättningar från andra slags inkomstförsäkringar. Villkoren för dessa varierar, och tas inte upp här.

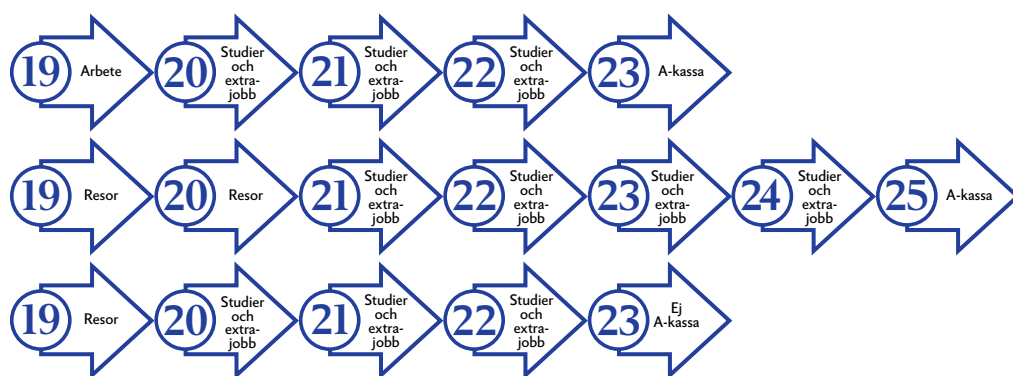
Studier – överhoppningsbara

Arbetsvillkoret ska vara uppfyllt inom ramtiden, som i normalfallet utgörs av de 12 månader som närmast föregick arbetslösheten. Viss tid får man dock räkna bort från ramtiden. Studier räknas inte som arbete, och studiemedlet kan inte ligga till grund för a-kassa. Men studier på heltid är så kallad överhoppningsbar tid, vilket innebär att ramtiden bortser från tiden i heltidsstudier. Dock är det enbart 5 år totalt som kan hoppas över¹¹.

¹⁰ Läs mer på aea.se (Akademikernas erkända arbetslöshetskassa, AEA)

¹¹ (Arbetsmarknadsdepartementet, 2006)

Vidare är det endast efter att sökande fyllt 25 som avslutade eller avbrutna studier kan hoppas över. Är den sökande yngre än 25 år finns ett undantag, om den sökande arbetat minst 5 månader på heltid innan studierna påbörjades kan tiden i högskolan hoppas över. Har studenten inte arbetat 5 månader innan heltidsstudierna på högskolan påbörjades, innebär det att det blir skillnader mellan en student född tidigt på året och en student född sent på året, om båda med samma studiegång avslutar sina studier samtidigt.

Deltidsstudier/Deltidsarbetslöshet

För att vara berättigad till a-kassa ska man stå till arbetsmarknadens förfogande. Grundregeln är att den som studerar på heltid inte är arbetslös och därför inte kan upp bära ersättning från a-kassan. Orsaken är att det inte får finnas något hinder för att söka eller ta ett heltidsjobb, eller för att ha kontakt med Arbetsförmedlingen. Dessutom ska a-kassan inte vara ett alternativ till studiemedel. Det innebär att den försäkrade inte har rätt till ersättning från a-kassan vid studier, studieuppehåll eller för att ta resttentor och komplettera sin utbildning.

Det är dock möjligt att kombinera studier på deltid och samtidigt upp bära full ersättning från a-kassan, om den försäkrade är berättigad till a-kassa och studierna inte hindrar den försäkrade från att söka och ta ett heltidsjobb. Det är a-kassan som tar beslut om studierna anses vara av sådant slag att de inte hindrar den arbetssökande från att ta ett heltidsjobb. En individuell bedömning görs.

Möjligheten till deltidstudier med bibehållen a-kassa är ett undantag som bygger på att den försäkrade trots studierna kan anses vara arbetslös på det sätt som avses i försäkringsbestämmelserna. A-kassan prövar då om personen i första hand kan anses vara arbetslös eller om personen är att betrakta som

studerande. Att den försäkrade med deltidsstudierna skulle ha möjlighet att avsluta en påbörjad utbildning eller skaffa sig kompetens som gör det lättare att få ett arbete, är inget som a-kassan får ta hänsyn till när de prövar rätten till ersättning.

Analys av arbetslöshetsförsäkringen ur ett studentperspektiv

Inga särskilda undantag

Enligt dagens a-kasse-regler görs inga särskilda undantag för studenter. Det görs en individuell bedömning huruvida en student kan få ersättning från a-kassan eller inte, enligt samma regler som gäller för alla arbetstagare. Störst chans till ersättning har då studenter som arbetat tillräckligt innan och/eller under studierna, och på så sätt uppfyller arbetsvillkoret. Förutsatt att studier-na inte drar ut mer än den överhoppningsbara tiden på 5 år, finns det då goda chanser till arbetslöshetsersättning efter examen, eftersom både arbete innan studierna och extrajobb samt sommarjobb under studietiden kan räknas in i arbetsvillkoret. Det förutsätter dock att studenten också uppfyller medlemsvillkoret.

Åldersgräns i försäkringen

Studenter kan uppfylla arbets- och medlemsvillkoret för att få a-kassa vid arbetslöshet efter studierna, genom medlemskap i en a-kassa samt genom att jobba under studietiden, både under somrarna och i tillräcklig omfattning under terminerna. Det är möjligt, eftersom studierna är överhoppningsbara. Har studenten fyllt 25 blir det lättare att uppfylla arbetsvillkoret eftersom studierna då är just överhoppningsbara. Har studenten inte fyllt 25, måste studenten ha arbetat i 5 månader innan studierna påbörjades, för att studietiden ska kunna hoppas över. Åldersgränsen innebär att äldre studenter gynnas i arbetslöshetsförsäkringen.

Studerandevillkoret

Innan den 1 januari 2007 kunde alla studenter kvalificera sig för ersättning från a-kassan genom det så kallade studerandevillkoret. Villkoret innebar att efter avslutade studier och en karenstid om 90 dagar kunde arbetslöshetsförsäkringen falla ut. För de studenter som inte fått ett jobb inom tre månader efter examen, så fanns då en socialförsäkringslösning att tillgå, oavsett hur gamla de var eller hur mycket de arbetat före eller under studietiden.

I samma proposition där regeringen införde 5 års begränsning av den över-

hoppningsbara tiden, så tog man alltså även bort studerandevillkoret. Saco ställde sig negativt till borttagandet av studerandevillkoret eftersom man ansåg att ”studerandevillkoret bidrar till att ge nyutexaminerade det andrum som många gånger behövs för att kunna hitta rätt arbete där man kan få nytta av sin högskoleutbildning”. IFAU, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, framhöll i sitt remissvar att ”en grundersättning för dem som söker arbete [...] är produktivt för samhällsekonomin och bidrar till att hålla igång arbetsmarknaden. Om ett grundläggande villkor för grundersättning är att aktivt söka arbete behövs inget studerandevillkor”. Regeringen menade dock att ”det är personer som blivit arbetslösa efter att ha haft ett arbete och en stadigvarande inkomst, som skall kompenseras genom arbetslöshetsförsäkringen. [...] Det är däremot angeläget att alla som kan och vill arbeta och aktivt söker arbete får stöd och hjälp av arbetsförmedlingen eller andra aktörer att finna arbete”.¹²

Med de nya reglerna är det mer tydligt att det är arbete som kvalificerar till a-kassan, inte studier. Å andra sidan, så har nu studenterna ett incitament att lägga upp studierna annorlunda för att kvalificera sig i arbetslöshetsförsäkringen. Om utbildningssatsningen inte skulle falla väl ut de första månaderna efter avslutade studier, har den student som kvalificerat sig till arbetslöshetsersättning en mer skyddad situation än en student som inte lagt upp studierna på samma sätt. Skillnaden beror enbart på hur studenten lagt upp sina studier. Det kan tyckas vara en orimlig skillnad mellan en student som tagit studieuppehåll och arbetat 12 månader mellan studierna, och en student som gjort sitt bästa för att så snabbt som möjligt avsluta studierna och ställa sig till arbetsmarknadens förfogande som akademiker.

Arbetslöshet bland studenter och nyexaminerade

Valet att påbörja högre utbildning tas av den enskilde individen. Därför är det viktigt att potentiella studenter informeras om de villkor som gäller för studenter. En av alla de faktorer som påverkar utbildningsvalet, är sannolikt möjligheten till arbete efter genomgångna studier.

Under år 2008 var arbetslösheten bland högskoleutbildade 3,0 procent enligt Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar (AKU)¹³. Arbetslösheten bland högskoleutbildade var väsentligt lägre än bland de med lägre utbildning. Men samma år uppgav 81 000¹⁴ heltidsstuderande att de aktivt sökt och kunnat ta ett arbete. Gruppen inkluderar dock personer mellan 15-74 år och många av dem går fortfarande på gymnasiet, eller söker enbart ett extrajobb.

12 (Arbetsmarknadsdepartementet, 2006 ss. sid 21-22)

13 Högskoleverkets årsrapport 2009, sid 66

14 Arbetskraftsundersökningarna 2008 (SCB)

En närmare redovisning visar att under 2008 fanns det cirka 5 500¹⁵ heltidsstuderande under 30 år och med minst en två-årig eftergymnasial utbildning, som sökte och kunde ta arbete. Också den siffran kommer från AKU. Året därpå, våren 2009, visar ytterligare siffror från AKU liknande storlek, ungefär 5 000 av 21 000 arbetslösa heltidsstuderande i åldersgruppen 20-24 år anser sig vara i huvudsak arbetssökande¹⁶.

Saco har också, i en rapport 2009, visat att nyutexaminerades etablering på arbetsmarknaden är känsligare för konjunkturedgångar, och att nyutexaminerade och unga akademiker under 30 i högre grad är arbetslösa än högskoleutbildade över 30 år¹⁷.

Arbetslösheten inom akademiska yrken varierar kraftigt, både mellan olika yrken och hur de olika yrkena påverkas av konjunkturen. Så det finns akademiska yrken som alltid har låg arbetslöshet oavsett konjunktur. Och det finns akademiska yrken som alltid har hög arbetslöshet oavsett konjunktur.¹⁸ Bakom de låga arbetslöshetssiffrorna för akademiker döljer sig alltså stora variationer.

Om studenter studerar i väntan på att hitta ett arbete, så innebär det dels att studenterna skuldsätter sig i högre grad än vad deras önskade utbildningsnivå skulle behöva innebära, dels att studieplatser upptas av studenter som egentligen inte vill ha mer utbildning.

Det är svårt att uppskatta hur många studenter som förlänger sin studietid enbart för att undvika arbetslöshet. Hösten 2007 genomförde SCB en undersökning om högskolestudenters levnadsförhållanden, där de konstaterade att 11 procent av studenterna som studerade våren 2007, studerade istället för att vara arbetslösa.¹⁹ SCB frågar regelbundet i sin undersökning Inträdet på arbetsmarknaden, om examinerade studerat för att undvika arbetslöshet. De examinerade får svara på frågan tre år efter examen. De senaste resultaten är från 2004, 2006, och 2008, och ungefär 10 procent i varje kohort svarar att de studerat någon gång efter examen för att undvika arbetslöshet²⁰. Under 2006, när studerandeundantaget fortfarande fanns kvar, uppbar 17 procent av dem som hade studiemedel, arbetslöshetsersättning någon gång under året²¹. Den siffran torde dock inkludera både studenter som uppbar arbetslöshetsersättning under sommaruppehållet, och studenter som uppbar arbetslöshetsersättning efter examen.

15 Ossian Wennström, Saco 2009, "Unga akademikers arbetslöshet och etableringsproblem" (SCB)

17 Ossian Wennström, Saco 2009, "Unga akademikers arbetslöshet och etableringsproblem"

18 Ossian Wennström, Saco, 2009, "Unga akademikers arbetslöshet och etableringsproblem" (SCB)

20 Ossian Wennström, Saco 2009, "Unga akademikers arbetslöshet och etableringsproblem"

21 (Studiesociala kommittén, 2009 s. sid 67)

Studiemedel och inkomst

Studiemedlet räknas inte som inkomst i arbetslöshetsförsäkringen. I studiemedelssystemet finns det en gräns för den inkomst den studerande får tjäna utan att studiemedlet sänks, det så kallade fribeloppet. För år 2011 är fribeloppet ungefär 136 000 kronor. Det innebär att en student som vill kvalificera sig för a-kassa under sitt sista kalenderår som student, måste se till att arbeta tillräckligt mycket för att uppfylla arbetsvillkoret, samtidigt som för höga inkomster kan medföra en sänkning av studiemedlet eller återbetalningsskyldighet. För en student som tjänar 136 000 kronor under sin ramtid, som i det här fallet är ett kalenderår, och sedan blir arbetslös så blir studentens a-kassa:

$$\left(\frac{136\,000 \text{ kr i inkomst under ramtiden}}{12 \text{ månader}} \right) \times 0,8 = 9\,066 \text{ kronor per månad före skatt}$$

Det innebär således att studiemedelssystemets fribelopp kan påverka studentens incitament att arbeta, och därmed indirekt påverka vilken nivå på arbetslöshetsersättning som studenten kan bli berättigad till efter studierna. Det är också möjligt att fribeloppsgränsen påverkar hur mycket studenten arbetar, och alltså indirekt kan komma att påverka huruvida studenten uppfyller arbetsvillkoret eller inte.

Diskussion

Skillnad på studietid och studietid?

Tiden i studier anses vara skyddsvärd, det framgår till exempel av direktiven till kommittén för hållbara försäkringar vid sjukdom och arbetslöshet²². Den 1 januari 2007 begränsades den överhoppningsbara tiden till 5 år. Saco ställde sig negativt till begränsningen, eftersom det finns utbildningar som är längre än så. Studenter får studiemedel för maximalt 6 års studier, och det vore lämpligt att den maximala tiden för studiestöd hängde ihop med den maximala överhoppningsbara tiden för studier i arbetslöshetsförsäkringen.

Det är tydligt att den överhoppningsbara tiden är konstruerad främst som ett sätt att uppmuntra kompetensutveckling och lärande genom yrkeslivet. Alltså inte som ett sätt för studenter att kunna *kvalificera* sig till a-kassa, utan ett sätt för redan kvalificerade att *behålla* rätten till ersättning vid arbetslöshet, under kortare perioder i studier. Det märks inte minst av åldersgränsen

22 (Regeringen, Dir. 2010:48, 2010)

på 25 år. Det är bara studier för en person fyllda 25 som kan hoppas över. Är personen yngre än 25 krävs det att personen arbetat minst 5 månader innan studierna påbörjades, för att de ska kunna hoppas över.

Försörjningsstöd eller förlängd utbildning

För nyutexaminerade studenter som inte fått ett jobb och inte är berättigade till a-kassa, finns idag några andra alternativ. Ett alternativ är att flytta hem till föräldrarna till dess att ett arbete eller ett annat försörjningsalternativ uppenbarar sig. Ett andra alternativ är att förlänga sin utbildning och fortsätta leva på studiemedel till dess att antingen de studiemedelsberättigade veckorna tar slut, eller man får ett arbete. Andra alternativ kan vara att arbeta svart, bli försörd av en partner, leva på sparade pengar, etcetera, samt att söka ekonomiskt bistånd.

Hur många nyexaminerade som väljer att flytta hem till föräldrarna, eller på något annat sätt försörjs av sina föräldrar eller en partner, är nästintill omöjligt att ta reda på. Det finns idag inga bra uppskattningar gjorda.

Likadant innehåller den officiella statistiken få eller inga indikationer på hur många studenter som efter examen lever på ekonomiskt bistånd.

Några förslag

En mer generös arbetslöshetsförsäkring skulle istället kunna innebära att de studenter som inte vill studera längre utan som vill arbeta, kunde koncentrera sig på att söka arbete och möjligen ännu fortare hitta sitt första arbete.

Omställningsförsäkring för studenter

En modell för att snabbare få ut arbetssökande studenter i arbete skulle kunna vara en omställningsmöjlighet inom studiemedelssystemet. Till exempel att studenter hade rätt att söka studiemedel för 10 veckor, för att avsluta studier eller en uppsats man redan fått studiemedel för, eller för att söka jobb efter studierna. De 10 veckorna skulle kunna ligga inom eller utanför de 240 veckor som studenten idag kan söka studiemedel. Huvuddelen av finansieringen skulle då bäras av studenten själv, eftersom studiemedlet till största delen är ett lån. Möjligen skulle det kanske också öka genomströmningen något, eftersom ofärdiga uppsatser och andra restpoäng kan tänkas vara en anledning till att många inte tar ut sin examen. En nackdel med en sådan modell är risken att individer utnyttjar systemet och "tar semester" efter avslutad utbildning, istället för att söka arbete. I det fall att ett arbete innebär en väsentligt ökad inkomst, motverkar det risken att individer utnyttjar systemet,

och risken torde då vara större i lågkonjunktur än i högkonjunktur.

Ett annat alternativ kan vara en omställningsförsäkring, liknande den omställningsförsäkring som parterna förhandlat fram på det statliga området. Med ett inslag av karriärrådgivning och jobbsökarhjälp, till exempel från de arbetslivs- och karriärcentrum som finns på flertalet lärosäten, så skulle även studenter med lägre risk för arbetslöshet kunna dra fördel av en sådan omställningsförsäkring. Det innebär också att studenterna själva skulle kunna vara mer intresserade av att finansiera en sådan försäkring, till exempel genom avgifter eller en procentuell del av studiemedlet. Med ett krav på ett tidigt aktivt jobbsökande, till exempel sedan ett par månader innan examen, som villkor för ersättning blir det också tydliga incitament för studenterna att tidigt söka jobb inför examen.

S-kassa

Saco Studentråd har vid flera tillfällen föreslagit en s-kassa, en arbetslöshetskassa för studenter. Beroende på hur en sådan skulle se ut och hur den skulle finansieras skulle det kunna få olika effekter på studenternas inträde på arbetsmarknaden. Ett problem med alla arbetslöshetsförsäkringar är att nivån på ersättningen kan påverka individens incitament för att ta ett jobb. Om nivån i s-kasse-ersättningen var lika med eller översteg studiemedlet skulle det kunna ge incitament till studenter att avsluta sina studier lite tidigare. Om studenterna skulle finansiera sin s-kassa själva, kräver det en stor anslutning bland studenter som inte löper någon större risk för arbetslöshet efter studierna. Om försäkringen var obligatorisk skulle det problemet undvikas. Men det skulle också lasta över kostnaden för några få studenters arbetslöshet på hela studentkollektivet, oavsett om de var villiga att bära den kostnaden eller inte. På den vanliga arbetsmarknaden fungerar de frivilliga a-kassorna, anställda är sannolikt i hög grad villiga att betala för att undvika även en liten risk för inkomstbortfall vid arbetslöshet. Studenters villighet att betala för att undvika risken att stå utan inkomst vid arbetslöshet, eller studenternas riskaversion, kan vara betydligt lägre.

Ett lättare alternativ

Ett ytterligare alternativ är att låta studenternas trygghet efter examen se ut ungefär som den gör idag. Men då bör effekterna av det borttagna studerandevillkoret undersökas. Särskilt med avseende på om det haft några effekter på den sociala snedrekryteringen vid antagning till högre utbildning, samt om matchningen på akademikerens arbetsmarknad försämrats sedan stude-
randeundantaget togs bort.

Med några få justeringar skulle också den nuvarande arbetslöshetsförsäringen bli mer anpassad för studerandegruppen. Om åldersgränsen på 25 år för att hoppa över studietiden togs bort skulle fler studenter kunna kvalificera sig till a-kassa genom sommarjobb och extrajobb under studietiden. Om den överhoppningsbara tiden dessutom utsträcktes till 6 år, samt att all studietid blev överhoppningsbar oavsett om studenten uppburit studiemedel eller ej, skulle villkoren ytterligare bli mer anpassade för studenter.

Bostadsbidraget

Syftet med bostadsbidraget är två-delat, dels att ekonomiskt svagare hushåll ska ha råd att bo ordentligt, dels att ekonomiska skillnader mellan barnfamiljer och familjer utan barn ska minska.²³

Villkoren för bostadsbidrag ^{24 25}

Bostadsbidraget är ett inkomstprövat bidrag som administreras av Försäkringskassan. Bostadsbidraget kan ges till tre grupper, barnfamiljer, unga utan barn, samt personer med aktivitetsersättning eller sjukersättning. I det här fallet är "unga utan barn" över arton men inte fyllda 29 år gamla. När bostadsbidraget räknas fram tas hänsyn till dels inkomst, dels hur stor bostadens yta är, vilken boendekostnaden är och vilka som bor i bostaden. Den bidragsgrundande bostadskostnaden minskar om bostaden övergår en viss yta, om det finns hemmavarande barn över 20 som inte har studiehjälp eller förlängt barnbidrag, och/eller om en del av bostaden hyrs ut.

Bostadsbidragets nivå

Hur stort bostadsbidraget blir beror på den bidragsgrundande inkomsten. Maximalt belopp för unga under 29 år utan barn är 1 100 kronor per månad. 80 procent av studiebidraget räknas som inkomst, men studielånet räknas inte som inkomst. Bostadsbidraget minskar när inkomsten för en person under 29 år och utan barn övergår 41 000 kronor, eller 58 000 för gifta eller sambos utan barn. Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 77 000 per kalenderår för ensamboende utan barn, eller 94 000 tillsammans för ett gift eller sammanboende par utan barn, har hushållet inte rätt till bostadsbidrag.

För ensamstående och gifta par eller sammanboende med barn, gäller högre gränser. Bostadsbidragets nivå påverkas också av antalet barn i hushållet.

---

23 (Försäkringskassan)

24 (Socialdepartementet, 1993)

25 (Försäkringskassan, Faktablad: bostadsbidrag, 2008)

Maximalt bostadsbidrag för ett hushåll med ett barn är 2 600 kronor. Bostadsbidraget minskas när en ensamståendes inkomst övergår 117 000 kronor, eller när gifta och sambos inkomster övergår 58 500 kronor var. Till hushåll med en ensamstående eller gifta/sambos med ett barn där inkomsten totalt övergår 267 000, ges inget bostadsbidrag.

I hushåll med fler än ett barn, gäller högre inkomstgränser.

Återbetalningsreglerna

Bostadsbidraget är ett preliminärt bidrag, och betalas ut i förskott. I efterhand kontrolleras hur mycket bidrag hushållet var berättigat till. Om kontrollen finner att för mycket bostadsbidrag betalats ut, så återkrävs den del av bostadsbidraget som betalats ut för mycket. Inkomstuppgifterna kontrolleras mot deklARATIONEN, vilket innebär en fördröjning av återkravet. Därefter krävs hela beloppet, inklusive ränta.

Hur många uppbär bostadsbidrag?

Antalet hushåll i Sverige som uppbär bostadsbidrag är minskande. Under lågkonjunkturerna 1993-1995 och 2004-2005 ökade antalet hushåll med bostadsbidrag tillfälligt, men trenden är minskande sedan 1992. Antalet hushåll med bostadsbidrag mäts två gånger om året, i maj respektive december. I maj år 2009 uppbär 174 000 hushåll bostadsbidrag, och det är den lägsta siffran på 18 år. 33 000 var hushåll utan barn, en majoritet utgjordes alltså av hushåll med barn.²⁶ I december samma år uppbär 184 000 hushåll bostadsbidrag. 39 000 av dem var hushåll utan barn.²⁷

Analys av bostadsbidraget ur ett studentperspektiv

Majoriteten av studenterna är under 29 år och har inte barn.²⁸ Det innebär att de skulle kunna vara berättigade till bostadsbidrag i gruppen unga utan barn. Studenter med barn kan också vara berättigade till bostadsbidrag, oavsett hur gammal studenten är. Det innebär att en klar majoritet av studenterna skulle kunna vara berättigade till att söka bostadsbidrag.

Studenten måste i regel bo och vara folkbokförd på den adress bostadsbidragsansökan gäller, för att kunna beviljas bidrag.

---

26 (Försäkringskassan)

27 (Försäkringskassan)

28 (HSV, 2009)

När studenten söker bostadsbidrag ska den uppge sin ålder, civilstånd, bostadskostnad, bostadsyta, hemmavarande barn samt uppskattade inkomst för kalenderåret. Studielånet räknas inte in i inkomsten, men 80 procent av studiebidraget räknas som inkomst. Det gynnar studenterna att varken lånet eller ens hela bidragsdelen räknas som inkomst när bostadsbidraget behövsprövas. Inte heller tilläggsbidraget för studenter med barn påverkar bostadsbidraget.

Hur många studenter uppbär bostadsbidrag?

En minoritet av studenterna söker bostadsbidrag. Den genomsnittliga boendekostnaden för en ensamstående student utan barn 2006 var 3200 kronor i månaden enligt studiesociala kommitténs betänkande. Ungefär 14 procent av studiemedelstagarna uppbär bostadsbidrag år 2006.²⁹ Det fanns 320 000 studiemedelstagare på eftergymnasial nivå 2009³⁰. Huruvida 14 procent är en stor eller liten andel av studenterna kan diskuteras. Bostadsbidraget är ett behovsprövat bidrag, det är inte en självklar del av studentekonomin. Möjligheten till bostadsbidrag räknas ändå ofta med när studenters ekonomi genomlyses³¹.

Studenterna utgör en icke oansenlig andel av bostadsbidragstagarna. Förutsatt att varje student utgör ett hushåll, och att studenterna 2009 uppbär bostadsbidrag i samma utsträckning som 2006, samt att de flesta studenter är studiemedelstagare, så innebär det att ungefär 45 000 hushåll av de 184 000 hushåll som uppbär bostadsbidrag i december 2009 var studenter. Det motsvarar var fjärde bostadsbidragshushåll.

Svårt att uppskatta inkomsten

Bostadsbidraget är ett preliminärt bidrag som beräknas på inlämnade inkomstuppskattningar för kalenderåret. Studenter kan ha svårt att uppskatta sin inkomst per kalenderår. Till exempel kan det vara svårt för studenten att veta om de kommer att jobba extra under terminstid, i vilken utsträckning och till vilken lön, samt om de kommer att få ett sommarjobb, i vilken utsträckning och till vilken lön. Det har påpekats bland annat av Boutredningen 2007 att konsekvensen kan bli att "många av dem som har behov av bidragen inte söker dessa för att undvika att bli skuldsatta vid en eventuell felbedömning av inkomst med efterföljande återbetalningskrav".³²

29 (Studiesociala kommittén, 2009 s. sid 145)

30 (CSN, 2010) s 25

31 Till exempel Institutet för privatekonomi som varje år ger ut "Ungdomsekonomen" med uppgifter om hur en studentbudget ser ut.

32 (Boutredningen, 2007) s 58

Det är heller inte säkert att en god uppskattning av den årliga inkomsten ger en rättvisande bild av studentens ekonomi. Den totala inkomsten per år delas på tolv, och inkomsten antas komma kontinuerligt och i lika delar under året. Det innebär att en student som jobbat extra under jul/nyår året innan och därför får en god lön utbetalad under januari förväntas använda den lönen till boendekostnader under året. Liksom att en student som får ett sommarjobb under juli förväntas kunna använda den inkomsten till att betala hyra under hela året, även månaderna januari till juni. Eller åtminstone använda inkomsten från sommarjobbet för att betala tillbaka den del av det preliminära bostadsbidraget som dras tillbaka retroaktivt när inkomstuppgifterna kontrollerats.

Diskussion

Halvårsvis prövning mer rättvis

Studenterna utgör en så stor grupp av bostadsbidragstagarna, att det är rimligt att ställa frågan om reglerna behöver förändras för att tillgodose studentgruppens behov. Särskilt som bostadskostnaden oftast är den dyraste utgiften för studenterna. De nuvarande reglerna motverkar sitt syfte om de avskräcker studenter som är berättigade till bostadsbidrag, av rädsla för hårda återbetalningskrav.

Studentekonomin är ofta svår att förutsäga på årsbasis, särskilt det sista kalenderåret av utbildningen, till exempel om studenten får jobb tidigare än beräknat. Samtidigt är studentekonomin många gånger knapp, särskilt för studenter med höga fasta utgifter i form av hög hyra.

En student som fått bostadsbidrag under slutet av sin studietid, och hunnit börja jobba innan återkravet kommer, har en betydligt bättre situation än den som fortfarande är student när återkravet kommer. En återbetalning som med ränta vuxit till ett par tusen är problematisk i en liten studentekonomi. Studenter upp till 24 år har en disponibel inkomst efter skatt i medeltal på 89 500 kronor per år. Ett återkrav på 3 800 kronor motsvarar då 4 procent av den disponibla årsinkomsten, eller en halv månad.

För en nyexaminerad student ändras ofta den ekonomiska situationen drastiskt vid första jobbet efter examen. Även en måttlig ingångslön höjer den disponibla månatliga inkomsten till det dubbla, jämfört med studiemedelnivå. Systemet med inkomstuppgifter på årsbasis leder därför regelmässigt till att studenter som uppbär bostadsbidrag under våren, avslutar

studierna strax innan sommaren och därefter skaffar ett jobb, nästan alltid blir återbetalningsskyldiga för bostadsbidraget de uppburit under vårens studietid. En student som uppbär studiemedel under höstterminen, examineras tidigt på det nya året och därefter börjar jobba, drabbas inte alls på samma sätt. Inte för att den ekonomiska situationen skiljer sig markant åt, utan för att årsskiftet ligger bättre i tiden för den senare studenten. En regelförändring som gjorde det möjligt att prövas för bostadsbidrag halvårsvis skulle alltså dels bli rättvisare, dels är det troligt att det blir lättare för studenterna att uppge korrekta inkomstuppgifter i ett sådant system. Det skulle leda till att fler studenter vågade söka bostadsbidrag de skulle vara berättigade till.

Åldersgräns

Åldersgränsen för att söka bostadsbidrag är idag 29 år, såvida den sökande inte har barn. Det undantar en minoritet av dem som studerar på heltid med studiemedel, från att söka bostadsbidrag, de som är 29 år eller äldre, och inte har barn. Av de som studerar och är 29 år eller över, kan det antas att en majoritet har varit i kontakt med arbetsmarknaden på något sätt. Även om dessa inte har hunnit skaffa barn³⁴, så kan det alltså tänkas att de har skaffat sig högre fasta utgifter för till exempel sitt boende, om de haft en tidigare inkomst. Dessa personer är inte berättigade till bostadsbidrag. Det borde ses över hur många de utgör av studentkollektivet, och om åldersgränsen på 29 år ger upphov till negativa effekter såsom att dessa studenter har det svårare än andra studenter ekonomiskt.

En annan negativ effekt skulle kunna vara att åldersregeln verkar repellerande för personer över 29 år gamla som vill börja studera, men inte gör det eftersom det skulle vara för ekonomiskt ofördelaktigt att ge upp lön mot studiemedel, om man inte kan få också bostadsbidrag. Det motverkar då det livslånga lärandet. Å andra sidan kan det resonemanget vändas till något positivt, såsom att åldersregeln avhåller en stor grupp från onödigt långa studier och bidragsberoende, en grupp som istället för att få bostadsbidrag, klarar sin försörjning genom arbetsinkomster och andra inkomster.

Studiebidraget som inkomst

Endast 80 procent av studiebidraget räknas som inkomst när bostadsbidraget behovsprövas. Det innebär att studentens inkomst undervärderas, och studenten får ett större bostadsbidrag än vad personen fått om samma inkomst varit en arbetsinkomst.

34 Medelåldern för att skaffa barn år 2009 var 28,9 år för kvinnor och 31,4 år för män enligt SCB.

Några förslag

Färre och färre uppbär bostadsbidrag, även om uttaget ökar något under lågkonjunkturer. Tanken ligger nära till hands i just den här rapporten, eftersom behovet av bostadsbidrag skulle minska för flertalet studenter om studiemedlet var högre, att det skulle vara enklare och administrativt mindre krävande att införliva bostadsbidraget med studiemedlet på något sätt. Hur det skulle påverka för andra grupper om bostadsbidraget försvann, såsom ensamstående föräldrar, ligger dock utanför den här rapportens diskussion.

Inför halvårsvis prövning

En halvårsvis prövning skulle vara både mer rättvis för studenterna, men den skulle också få samma effekt för andra hushåll som uppbär bostadsbidrag. Konsekvensen kan bli att återbetalningskraven minskar, vilket skulle innebära en kostnad för staten. En halvårsvis prövning skulle också kunna öka antalet som söker bostadsbidrag, särskilt personer som har inkomster ojämnt spritt över året. Även vissa kostnader för en ökad hantering av återkrav, kontroller och dylikt måste tas hänsyn till. Samtidigt ska det vägas mot att en halvårsvis prövning uppfattas som mer rättvis.

Ta bort åldersgränsen

Åldersgränsen för bostadsbidrag till hushåll utan barn kan ifrågasättas. Varför är åldersgränsen 29 år? Åldersgränsen tycks godtyckligt satt, kanske med avsikt att helt enkelt begränsa uttaget av bostadsbidrag. Det måste ifrågasättas om en åldersgräns för ett behovsprövat bidrag är förenlig med bidragets syfte. Även ett borttagande av åldersgränsen kan öka bostadsbidragets kostnader. Det bör vägas mot bostadsbidragets träffsäkerhet, och vad de personer över 29 som skulle tänkas vara berättigade till bostadsbidrag istället har för bidrag och annan försörjning idag. Samt naturligtvis, att ett system utan åldersgräns kanske skulle uppfattas som mer rättvist.

Räkna med studiemedlet

Idag tas inte studentens alla inkomster hänsyn till när bostadsbidraget behovsprövas. Om 100 procent av studiebidraget räknades som inkomst när bostadsbidraget prövades, skulle det troligen spara pengar åt staten. Dessa resurser skulle kunna användas till andra reformer inom bostadsbidraget, såsom att ta bort åldersgränsen och införa halvårsvis prövning.

Ekonomiskt bistånd

Ekonomiskt bistånd, eller försörjningsstöd, kallas ofta *socialbidrag* i folkmun. Syftet med det ekonomiska biståndet är att vara en tillfällig hjälp när individen står utan försörjning. Till dess att individen kan försörja sig själv ges ekonomiskt bistånd. Det är varje kommun som ansvarar för det ekonomiska biståndet.

Villkor för ekonomiskt bistånd ³⁵

Det ekonomiska biståndet är behovsprövat. Det är endast den som inte själv kan försörja sig, eller på annat sätt bli försörd genom andra ersättningar, bidrag eller av sin familj, som har rätt till ekonomiskt bistånd. Den enskilde är vidare skyldig att själv bidra till sin försörjning. Det innebär till exempel att en arbetslös som får ekonomiskt bistånd också är skyldig att aktivt söka arbete. Det innebär också att alla tillgångar, såsom bankmedel, aktier, bostadsrätten, och andra lätt realiserbara tillgångar, i många fall måste avyttras innan det ekonomiska biståndet blir aktuellt.

Prövningen är alltid individuell, och ska ta hänsyn till olika faktorer för den enskilda individen. Socialstyrelsen har utfärdat allmänna råd³⁶ till stöd för kommunernas bedömning av den enskildes rätt till ekonomiskt bistånd.

Analys av ekonomiskt bistånd ur ett studentperspektiv

Hur många studenter söker ekonomiskt bistånd?

Fördelat på ålder, så var 2009 närmare 129 000 biståndsmottagare mellan 18-34 år, 68 000 av dem var under 25 år. Samma år uppgick biståndsmottagare mellan 35-65+ år till ungefär 130 000 personer.³⁷ Varannan biståndsmottagare är alltså under 35 år, var fjärde är under 25 år.

---

³⁵ (Socialstyrelsen, 2003)

³⁶ (Socialstyrelsen, 2003)

³⁷ SCB, statistik över biståndsmottagare i riket, 18+, uppdaterad senast 2009-06-18.

I studiesociala kommitténs betänkande framgår att under 2006 betalades ekonomiskt bistånd ut till ungefär 1,4 procent av de heltidsstuderande på eftergymnasial nivå under juni, juli, augusti. Under september-december samma år var andelen väsentligt lägre, som mest 0,7 procent, eller hälften så många, av de heltidsstuderande på eftergymnasial nivå.³⁸

Varför söker studenter ekonomiskt bistånd?

Under 2009 genomförde Socialstyrelsen en testinsamling³⁹ av uppgifter från kommunerna, om anledningarna till försörjningshinder, alltså orsaken till varför en person söker och beviljas ekonomiskt bistånd. Enligt testinsamlingen var arbetslöshet den absolut vanligaste anledningen till försörjningshinder. Andra, men inte lika vanliga, anledningar var bland andra "flyktning alt. anhörig i introduktion", "arbetshinder/sociala skäl" samt "sjukskriven med ingen eller otillräcklig sjukpenning".

Testinsamlingen omfattade inte alla kommuner, bland annat flera stora högskoleorter valde att avstå från deltagande i testinsamlingen⁴⁰. Den kan därför tänkas ge en felaktig bild av ungas försörjningshinder, om det råder geografiska skillnader. Eftersom inte alla unga är studenter är resultaten av testinsamlingen inte heller överförbart på studentgruppens uttag av ekonomiskt bistånd eller anledningar till försörjningshinder. Korrekt registrerade studenter som får ekonomiskt bistånd under sommaren, är till exempel registrerade som "arbetslösa". Medans studerande som av andra anledningar fått ekonomiskt bistånd är registrerade under "Annat försörjningshinder" som studerande. Icke desto mindre är det värt att notera att personer i åldrarna 20-29 år vars försörjningshinder bestod i att de var arbetslösa utan rätt till ersättning, utgjorde 16 procent av det totala antalet biståndsmottagare i testinsamlingen, eller över 19 000 personer.

Fler i hushållet

När en individ ansöker om ekonomiskt bistånd prövas om inte personen kan bli försörjd av andra. Enligt Socialstyrelsens allmänna råd så har till exempel äkta makar försörjningsansvar för varandra, och detsamma gäller sambor. Detta kan innebära att om en student är sambo med en person som blir arbetslös efter studierna och söker ekonomiskt bistånd, så blir studenten skyldig att försörja sin sambo. Det kan då i princip innebära att studenten måste avsluta sina studier och söka ett jobb för att försörja de båda.

38 (Studiesociala kommittén, 2009 s. 482)

39 (Socialstyrelsen, 2010)

40 Kommuner med lärosäten som valt att inte delta: Borås, Eskilstuna, Gävle, Göteborg, Karlstad, Skövde, Umeå, Växjö och Örebro.

Diskussion

När studerandevillkoret togs bort 2007, försvann en möjlighet för studenter att försörja sig efter studierna, i det fall att de inte fick något jobb. Det är svårt att utröna om studenter i större eller mindre utsträckning efter studerandevillkorets avskaffande vänder sig till sin kommun för bistånd. Det är dock ett alternativ som studenter ibland överväger.

Mejl inkommet till Saco:

Hej!

Pluggar ett treårigt program på Göteborgs universitet.

Sökt sommarjobb sen i februari, hur många som helst! Fått nej svar eller inga svar alls. Söktrycket verkar enormt stort på Västkusten i år.

Har bostad i Göteborg. Måste få nån försörjning. Vad gör jag? Söker socialbidrag? Vet du hur man går tillväga och vilken rätt man har: Om man beviljas socialbidrag, innebär det återbetalningsskyldighet vid senare förvärsarbete? Syns det i register att man erhållit socialbidrag?

Tidigare kunde man vara medlem i alfa kassan och erhålla ersättning under sommarlov, om man uppfyllde studerandevillkoren? Gäller dock ej idag.

Vad råder du mig till? Bör jag gå med i a-kassa, och vad gäller för mig som studerande? Vill fråga inför kommande sommar.

Mycket tacksam för svar så snart det går.

Även för studenter som blir sjuka en längre period, och inte har någon vilande SGI, kan ekonomiskt bistånd vara en sista utväg.

Det är problematiskt om ekonomiskt bistånd uppfattas som en integrerad del av studenternas trygghetssystem, något som studenten har "rätt" till om andra inkomstmöjligheter fallerar. Dels eftersom reglerna för ekonomiskt bistånd kräver att alla andra möjligheter, såsom att sälja bostadsrätten, bilen, datorn, med mera, redan uttömts. Om studenten tvingas avyttra datorn, som många gånger är en förutsättning för att genomföra högre studier, innebär det att studentens möjligheter att fortsätta sina studier påverkas. Dels efter-

som ekonomiskt bistånd bör vara en sista utväg när allt annat inte fungerat, och inte något som studenter reguljärt söker och uppstår under studietiden. En sådan utveckling kan bidra till att det ekonomiska biståndet ses som ett naturligt inslag i privatekonomin, även efter studierna. Det kan på sikt undergräva den allmänna betalningsvilja för det ekonomiska biståndet.

Ekonomiskt bistånd bör heller inte vara ett alternativ till arbetslöshetsförsäkringen, för nyexaminerade studenter. Idag är endast grundförsäkringen i arbetslöshetsförsäkringen obligatorisk, eftersom inkomstbortfallsförsäkringen kräver ett frivilligt medlemskap i a-kassan. För vissa grupper, till exempel studenter med få eller inga egna tillgångar, kan det därför löna sig på kort sikt att inte gå med i a-kassan, och istället förlita sig på ekonomiskt bistånd i det fall att den oförsäkrade blir av med jobbet eller inte får något jobb. Detta eftersom det inte krävs ett medlemskap och en tidigare inbetald avgift/försäkringspremie för att få ekonomiskt bistånd. Det är alltså "gratis" för individen att använda det ekonomiska biståndet som försäkring. Utgifterna för det ekonomiska biståndet är också i hög grad konjunkturberoende.

Inget förslag

I den här rapporten lämnas inget förslag rörande förändringar i det ekonomiska biståndet. Istället lämnas förslag som rör sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen. Genomförs några av de förslagen bör studenter i första hand fångas upp inom sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen, när de blir sjuka eller arbetslösa.

Föräldraförsäkringen

Syftet med föräldraförsäkringen är att uppmuntra till, och underlätta vid, familjebildning. Ungefär var femte student är förälder⁴¹.

Sjukpenninggrundande inkomst, SGI

För att fastställa föräldrapenningen räknar Försäkringskassan först ut en sjukpenninggrundande inkomst, SGI. För en anställd är SGI:n i allmänhet lönen före skatt multiplicerat med 12. Den maximala SGI:n inom föräldraförsäkringen är 10 prisbasbelopp, vilket för år 2011 blir 428 000 kronor. Prisbasbeloppet fastställs varje år av regeringen, och för år 2011 är det 42 800 kronor.

När en person inte längre arbetar, upphör i allmänhet SGI:n. Under vissa förutsättningar kan SGI:n dock behållas. Om personen vid arbetslöshet inom tre månader anmäler sig som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen och aktivt söker arbete kan personen få behålla sin SGI. Om personen studerar med studiemedel kan personen också få behålla sin SGI. Det finns även fler undantag, som är utförligt beskrivna på Försäkringskassans hemsida.

Föräldrapenningen

Föräldrapenning betalas ut för ett barn under sammanlagt 480 dagar. Finns endast en vårdnadshavare har den personen rätt till ersättning under alla dagarna. Finns det två vårdnadshavare delas dagarna lika mellan dem, 240 dagar var. Av dessa är 60 dagar med sjukpenningnivå-ersättning reserverade per vårdnadshavare, de övriga 180 dagarna kan överlåtas till den andra vårdnadshavaren.

90 dagar av de 480 dagarna är så kallade lägstanivådagar, med en ersättning på 180 kronor per dag. Övriga 390 dagar är ersättningen 77,6 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI), delad med 365. Grundnivån i föräldraförsäkringen är 180 kronor, vilket innebär att om SGI är så låg att ersättningen skulle hamnat under 180 kronor per dag så får föräldern istället

---

41 [Högskoleverket, 2008]

ersättning på grundnivån. Det innebär att en inkomst om över ungefär 85 000 kronor per år innan skatt ger rätt till föräldrapenning på sjukpenningnivå, med inkomster lägre än 85 000 per år hamnar föräldrapenningen på grundnivå.

För att ha rätt till föräldrapenning på sjukpenningnivå ska föräldern ha arbetat i minst 6 månader. Kvalificerar sig inte föräldern för ersättning på sjukpenningnivå, får föräldern ersättning på grundnivå.

240-dagars-villkoret

För de första 180 dagarna gäller särskilda regler för att få ersättning på sjukpenningnivå, det så kallade 240-dagars-villkoret. Villkoret innebär att om föräldern under de 240 dagarna närmast före barnets födelse, eller beräknade födelsedatum, har haft rätt till en ersättning som är högre än 180 kronor per dag, så utgår ersättning på sjukpenningnivå. Om föräldern inte uppfyller detta villkor gäller ersättning enligt grundnivån. För övriga 210 dagar med ersättning på sjukpenningnivå finns inget motsvarande krav på en viss tids försäkring.

Hel föräldrapenning kan i regel inte ges till en student som deltar i heltidsstudier. Precis som för föräldrar som inte är studenter ska den studerande föräldern ta hand om sitt barn för att ha rätt till föräldrapenning. Om studierna är förlagda så att föräldern ändå kan anses uppfylla vårdnadskravet kan föräldrapenning betalas ut.

Tilläggsbidraget inom studiemedlet

Sedan 1 januari 2006 är en student som också är vårdnadshavare för barn berättigad till ett tilläggsbidrag utöver ordinarie studiemedel. Tilläggsbidraget påverkar inte inkomsten när bostadsbidraget beräknas. Tilläggsbidraget påverkas inte av inkomsten under studietiden, utan beror av antalet barn studenten är vårdnadshavare till. Däremot är en student som inte är berättigad till studiemedel på grund av för höga inkomster, heller inte berättigad till tilläggsbidraget.

Endast en vårdnadshavare per barn har rätt till tilläggsbidraget. Om båda vårdnadshavarna studerar kan de komma överens sinsemellan om vem som ska få tilläggsbidraget. Har det inte uppgivits vem som ska få tilläggsbidraget går det till den som beviljades studiemedel först. Är vårdnadshavarna inte folkbokförda på samma adress, går tilläggsbidraget till den vårdnadshavare som barnet är folkbokfört hos.

Tillägglånet inom studiemedelssystemet

För äldre studerande finns ett särskilt tillägglån om 423 kronor per vecka (2011). Tillägglånet kan den student söka som dels haft inkomster kalenderåret före studiestarten om minst 177 620 kronor (2011), samt som fyller minst 25 år det år som ansökan gäller.

Tillägglånet är ett lån, och ska betalas tillbaka tillsammans med det ordinarie studiemedlet. Tillägglånet är inte särskilt ägnat åt studerande föräldrar, utan kan sökas av alla som uppfyller kriterierna.

Tillfällig föräldrapenning

Är barnet sjukt och föräldern måste stanna hemma från arbetet för att vårda barnet, så har föräldern rätt till tillfällig föräldrapenning. Det gäller om barnet är under 12 år.

Om föräldern inte kan eller vill stanna hemma från arbetet, kan den tillfälliga föräldrapenningen överlåtas på en annan närstående person som vårdar barnet istället. Studenter har inte samma möjlighet som förvärvsarbetsföräldrar, att låta någon annan träda in och vårda det sjuka barnet, eftersom de inte har någon ersättning för förlorad inkomst att överlåta. I det fall att den studerande föräldern extraarbetar, och måste vara hemma från extraarbetet för att tillfälligt vårda sitt sjuka barn, så kan även den studerande föräldern få tillfällig föräldrapenning, baserad på sin studietids-SGI⁴².

Studenter har normalt sett inte rätt till tillfällig föräldrapenning. Däremot gäller att när barnet blir sjukt kan studenten stanna hemma och vårda barnet med studiemedel, utan krav på poängproduktion. Tiden hemma för vård av sjukt barn räknas heller inte in i de 240 veckor som studenten kan få studiemedel.

Stannar studenten hemma och vårdar ett sjukt barn i längre än 30 dagar, kan studielånet skrivas av från och med den 31 dagen. Går det mindre än 20 dagar tills nästa gång studenten behöver stanna hemma för vård av sjukt barn, räknas ingen ny karenstid.

Studenten kan behålla studiemedlen i sammanlagt 24 veckor per år för varje barn. Som tillfällig vård av barn räknas också 2 veckors "pappa-dagar" (10 dagar) i samband med födseln, då pappan kan stanna hemma med bibehållet studiemedel. Förvärvsarbetsföräldrar har möjlighet att ta ut 120 dagar för vård av barn, vilket motsvarar 24 femdagarsveckor. De kan ta ut en hel, tre fjärdedels, en halv, en fjärdedels eller en åttondels dags tillfällig föräldrapenning per dag.

42 Bekräftat efter samtal med Försäkringskassan 25 februari 2011.

Tillfällig föräldrapenning vid avlidet barn under 18 år

Från och med den 1 januari 2011 gäller att föräldrar har rätt till 10 dagars tillfällig föräldrapenning i samband med att ett barn under 18 år har avlidit⁴³. Studerande föräldrar omfattas inte av samma rättighet. Dock bereds ett förslag i regeringskansliet, efter påpekande av Saco och Saco Studentråd, om att även studerande föräldrar ska omfattas av ett liknande skydd.

Förslaget som bereds skulle innebära att studerande föräldrar får rätt till 2 veckors avskrivning av studiemedlet, inom ramen för studiemedelsystemet⁴⁴.

Graviditetspenning

För en gravid kvinna med ett fysiskt påfrestande arbete, eller med ett arbete i en miljö som kan vara skadlig för fostret, kan graviditetspenning (tidigare havandeskapspenning) betalas ut.

Graviditetspenning kan som regel inte betalas ut till en gravid student.

För alla gravida gäller dock att de kan ta ut föräldrapenning från och med 60 dagar innan beräknad förlossning.

Jämställdhetsbonus

Sedan den 1 juli 2008 finns en särskild jämställdhetsbonus i föräldraförsäkringen, som ska uppmuntra till ett jämnare uttag av föräldraledigheten mellan de två föräldrarna. Föräldrar med barn födda 2008-07-01 eller senare kan vara berättigade till bonusen.

Bonusen delas ut för de 390 föräldrapenningdagarna på sjukpenningnivå. De 60 dagar per förälder som inte är överlåtningsbara dras bort. Kvar blir 270 dagar. Delar föräldrarna dessa dagar rakt av, 135 per förälder, får föräldrarna ut bonus för 135 dagar, vilket är det maximala antalet bonusdagar.

Storleken på jämställdhetsbonusen beror dels på hur föräldrarna fördelat dagarna emellan sig, dels på föräldrarnas inkomster. Redan relativt låga inkomster ger rätt till den maximala bonusen per dag. Maximal bonus per dag är 100 kronor, och för att nå den nivån ska den andra föräldern ha en inkomst om 200 kronor per dag, eller ungefär 4 500 kronor per månad. Maximal jämställdhetsbonus är 13 500 kronor per barn, om föräldrarna når den maximala bonusen om 100 kronor per dag, under maximalt 135 bonusgrundande dagar.

43 [Socialförsäkringsbalken, 2010]

44 [Socialdepartementet, 2010]

Jämställdhetsbonusen är inte ett bidrag, det är snarare en skatterabatt. Bonusen krediteras skattekontot, dras av på skatten. Föräldrarna måste ansöka om bonusen, och ska då skicka in lönebesked och/eller besked om utbetalning av studiemedel tillsammans med ansökan, senast 1 mars året efter det att bonusdagarna utfallit. Endast föräldrar med gemensam vårdnad om barnet kan ansöka.

Analys av föräldraförsäkringen ur ett studentperspektiv

Den låga nivån det stora problemet

För de studenter som inte har en upparbetad SGI gäller att ersättningen ligger på grundnivån om 180 kronor per dag. För en student som får barn innebär det i många fall att inkomsten varje månad ungefär halveras, från fullt studiemedel på strax över 8 000 kronor per månad, till föräldrapenning på grundnivå om strax över 4 000 efter skatt per 30 dagar.

Inte möjligt överlåta tillfällig föräldrapenning

Studenten har inte möjlighet att överlåta tillfällig föräldrapenning på en annan, en nära släkting eller vän. Det begränsar ytterligare studentens möjlighet att följa obligatoriska moment och dylikt när barnet blir sjukt och det ställer höga krav på lärosätena. Det innebär att det blir upp till den enskilda institutionen eller till och med den enskilda läraren, att vara flexibel med obligatoriska moment, föreläsningar, laborationer grupparbeten och annat, för att studenten ska kunna ha möjlighet att vara tillfälligt hemma för vård av barn utan att komma efter i studierna.

Jämställdhetsbonusen tar hänsyn till studiemedlet som inkomst

Hela studiemedlet, inklusive studielånet, räknas som inkomst när jämställdhetsbonusen ska fastställas. Det innebär att studielånet räknas som inkomst när det kommer till jämställdhetsbonusen, men inte när det gäller fastställandet av SGI och indirekt om föräldrapenningen hamnar på den högre sjukpenningnivån eller på grundnivå. Att jämställdhetsbonusen tar hänsyn till studiebidrag och studielån som inkomst, är alltså ett undantag jämfört med hur den övriga föräldraförsäkringen ser ut.

Statskontoret menade i sitt remissvar den 8 januari 2008 att för att jämställdhetsbonusen över huvud taget ska påverka föräldrars beslut om fördelningen av föräldraledigheten, och inte enbart belöna de föräldrar som ändå hade tänkt fördela föräldraledigheten lika, så måste systemet vara tydligt, och

enkelt att förstå⁴⁵.

Skatteverket menade i sitt remissvar⁴⁶ den 14 januari 2008 att bonusutbetalningarna istället borde göras av Försäkringskassan. Ett sådant system, menade man, skulle bli inte bara billigare, utan också tydligare för föräldrarna eftersom bonusen skulle kunna betalas ut i nära anslutning till den föräldraledighet som gav upphov till bonusen.

Två föräldrar som båda studerar, där den ena föräldern är föräldraledig, har en mycket begränsad ekonomi. Särskilt om den föräldralediga föräldern inte får ersättning på sjukpenningnivå, utan endast på grundnivå. Möjligheten till en jämställdhetsbonus skulle vara ett starkt argument för studerande föräldrar att dela föräldraledigheten lika. För dem hade det varit tydligare, och gjort föräldraledigheten lite lättare ekonomiskt, om jämställdhetsbonusen betalats ut i direkt anslutning till föräldraledigheten.

Diskussion

Halverad ekonomi som förälder

En student som blir förälder kan få sin ekonomi halverad. Från ett studiemedel på strax över 8 000 kronor, till grundnivån i föräldraförsäkringen på ungefär 4 000 kronor efter skatt. En vanlig yrkesarbetande däremot, förlorar vanligen strax över 20 procent av sin inkomst när lönen byts mot föräldrapenning. Skillnaden beror på att studentens inkomst, studielån och bidrag, räknas inte som SGI-grundande inkomst.

---

45 (Statskontoret, 2008)

46 (Skatteverket, 2008)

Diskussion från Passagens familjesidor, ett forum på nätet ⁴⁷

Mala 2.aug.2008, kl.22:38

Ersättning som gravid och förälder (som student)?

Jag undrar om det är någon som vet hur mycket ersättning man får i månaden om man skaffar barn under tiden man pluggar? Jag har således ingen inkomst och får i så fall förlita mig helt på bidrag... Någon som vet hur mycket det bli totalt?

Barbi 2.aug.2008, kl.23:53

Men varför

inte vänta med att skaffa barn tills du har pluggat färdigt och fått ett jobb och en fast inkomst????

Lilyofthevalley 3.aug.2008, kl.17:14

Jag undrar

Jag undrar också varför? Tänker man som du tycker jag inte man är mogen för att ta hand om ett barn.

Ääää 3.sep.2008, kl.11:57

Men hallå!!

Inte mogen att ta hand om ett barn?! Det beror väl på i vilken fas i livet man befinner sig i. Man kanske, som jag, inte har hittat den rätta förrän man börjat plugga (på universitetet). Då kanske man är kring 30 och vill ha barn. För du vet väl att kvinnor inte kan skaffa barn hur sent som helst...

Tjeij 6.aug.2008, kl.15:34

försäkringskassan

Gå in på försäkringskassan och kolla. Jag vet inte exakt hur mycket, men du får den lägsta summan och vad jag hört så är den väldigt låg. Så jag säger som dom andra, är det inte bättre att vänta tills du jobbat ett tag? Men visst går det bara du är beredd på att du kommer leva på marginalen.

Om studiemedlet räknades som inkomst när föräldrapenningen skulle fastställas, skulle det göra viss skillnad för de studenter som blev föräldrar.

---

47 (Passagen, 2008)

Det skulle inte bli någon skillnad för en student vars inkomst endast bestod av studiemedel. Med en årsinkomst på ca 82 000 i studiemedel hamnar ersättningen ändå på grundnivån om 180 kronor per dag. Men för en student som arbetat extra under terminen och sommarlovet, skulle det innebära en möjlighet att påverka föräldrapenningen. En student som under terminstid och/eller under sommaren tjänat 20 000 kronor utöver studiemedlet, höjer sin föräldrapenning från grundnivåns 180 kronor per dag, till ungefär 220 kronor per dag. En skillnad på 1 200 kronor i månaden, före skatt.

77,6 procent av 82 000 kronor / 12 månader / 30 dagar = 177 kronor per dag
77,6 procent av 102 000 kronor / 12 månader / 30 dagar = 220 kronor per dag

En sådan förändring i SGI-beräkningarna skulle givetvis öka kostnaden för föräldrapenningen för de studenter som blir föräldrar under eller i anslutning till studietiden. Men en students föräldrapenning är låg i jämförelse med en akademikers. Det är troligt att många studenter väntar med att skaffa barn tills de fått ett fast jobb efter sina studier. Om en förändrad föräldraförsäkring skulle få som konsekvens att några fler studenter väljer att skaffa barn redan under eller i nära anslutning till studietiden, så skulle kostnaden för deras föräldrapenning troligen bli lägre än om de skjutit upp barnafödandet tills efter inträdet på den reguljära arbetsmarknaden.

Förslag

Gör studiemedlet SGI-grundande i föräldraförsäkringen

Eftersom hela studiemedlet, inklusive studielånet, ses som inkomst vad gäller jämställdhetsbonusen inom föräldraförsäkringen, så borde steget inte vara alltför långt till att överväga detsamma för föräldrapenningen. Kostnaden för de studenter som enbart uppburit studiemedel skulle vara noll, eftersom studiemedlet idag ligger under den nivå av inkomst som ger rätt till föräldrapenning över grundnivån. Inte heller föräldrapenningen för de studenter som haft inkomster från anställning eller dylikt innan studierna torde påverkas, eftersom de troligen ändå får föräldrapenning grundad på den SGI de hade innan studierna påbörjades. Men valmöjligheterna för de studenter som extraarbetar under studietiden, och som vill skaffa familj någorlunda tidigt, skulle radikalt förbättras. Det skulle även stärka incitamentet att jobba extra under slutet av studietiden, om utifall att studenten planerar att skaffa barn i nära anslutning till studiernas avslutande.

Sjukförsäkringen

Syftet med sjukförsäkringen är att vara en omställningsförsäkring i det fall arbetsförmågan permanent minskar, samt att vara en inkomstförsäkring i det fall arbetsförmågan tillfälligt minskar. Sjuklön betalas ut av arbetsgivaren, sjukpenning betalas ut av Försäkringskassan.

Villkoren i sjukförsäkringen ⁴⁸

Sjukförsäkringen i Sverige utgår från inkomstbortfallsprincipen. Första sjukdagen utgår ingen ersättning utan den sjuke förlorar inkomsten för den dagen, karensdagen. Sjukdag 2-14 betalar arbetsgivaren ut sjuklön, motsvarande 80 procent av lönen. För att vara berättigad till sjuklön ska den anställde vara anställd för minst en månad, eller ha arbetat i minst 14 dagar. Efter 14 sjukdagar anmäler arbetsgivaren den anställdes sjukdom till Försäkringskassan, som gör en utredning om huruvida den anställde har rätt till sjukpenning. De första 14 sjukdagarna är det alltså arbetsgivaren som står för sjukersättningen, därefter övergår det till Försäkringskassan.

Sjukpenning

Det finns en tidsgräns för hur länge man kan få sjukpenning. Sjukpenning kan betalas ut 364 dagar inom en ramtid av 450 dagar. Ramtiden räknas bakåt de senaste 450 dagarna från första dagen i en sjukperiod, vilket innebär att för varje ny dag med sjukersättning så flyttas ramtiden en dag framåt, tills 364 dagar med sjukersättning faller inom ramtiden. All ersättning inom sjukförsäkringen kräver sjukintyg av läkare. Försäkringskassan gör också en egen utredning innan de godkänner utbetalning av sjukpenning. Prövning av arbetsförmågan ska göras vid upprepade tillfällen, först mot det arbete individen är sjukskriven från, sedan mot andra arbetsuppgifter hos samma arbetsgivare, och slutligen mot hela arbetsmarknaden. Är man fortfarande sjuk efter att ha fått sjukersättning under 364 dagar kan man ansöka om förlängd sjukpenning respektive fortsatt sjukpenning. Villkoren för förlängd respektive fortsatt sjukpenning tas inte upp i denna rapport.

---

48 (Försäkringskassan)

Sjukpenninggrundande inkomst (SGI)

För att fastställa sjukpenningen räknar Försäkringskassan först ut den sjukpenninggrundande inkomsten, SGI. SGI används även för att fastställa andra ersättningar såsom föräldrapenningen.

Den sjukpenninggrundande inkomsten kan vara högst 7,5 prisbasbelopp. Det är alltså lägre än i föräldraförsäkringen, där SGI:n kan vara upp till 10 prisbasbelopp. Prisbasbeloppet fastställs varje år av regeringen och för 2011 är prisbasbeloppet 42 800 kronor, vilket innebär att den högsta sjukpenninggrundande inkomsten för sjukpenning är 321 000 kronor för år 2011. Det finns även en undre gräns, 0,24 prisbasbelopp, vilket innebär att den lägsta sjukpenninggrundande inkomsten är 10 272 kronor i årsinkomst för år 2011.

Analys av sjukförsäkringen ur ett studentperspektiv

Det är möjligt för en student som extraarbetar bredvid studierna och/eller sommarjobbar, att få en SGI fastställd baserad på arbetsinkomster. SGI:n blir låg i förhållande till studentens verkliga disponibla inkomst, eftersom studielånet och studiebidraget inte är SGI-grundande, och det är därifrån studenten i regel får sin huvudsakliga försörjning under studietiden.

Vilande SGI

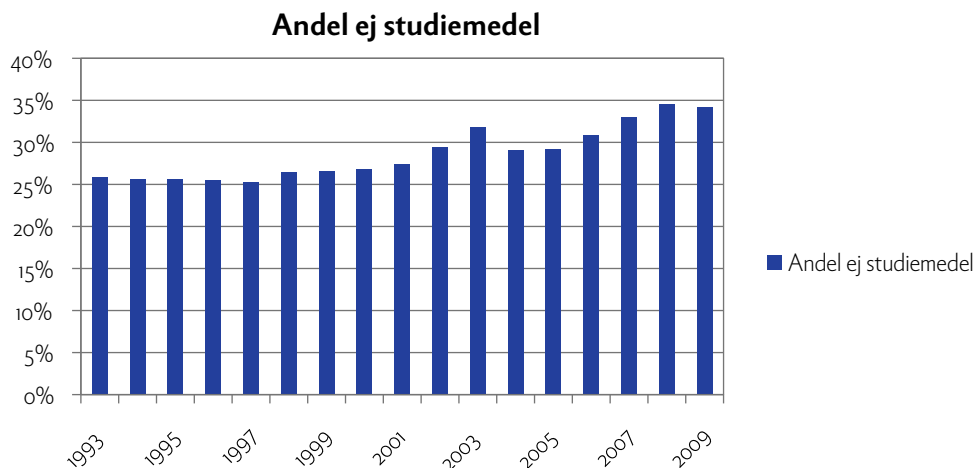
Om studenten arbetat ihop en SGI innan studierna påbörjades, kan den SGI:n hållas vilande under studietiden. Det innebär att studenten inte har rätt till ersättning grundad på SGI:n under studietiden, men när studierna avslutats kan SGI:n aktiveras igen. Studenten behöver då inte arbeta ihop en ny SGI för att återkvalificera sig för ersättning i sjukförsäkringen.

I dagens system är SGI:n endast skyddad om studenten studerar med studiemedel. Riksförsäkringsverket menade i en intervju 2003 att "Antagligen har lagstiftaren tyckt att det är en garanti för att man studerar på riktigt, om man har ersättning från CSN"⁴⁹. Enligt siffror från SCB är det dock enbart två tredjedelar av studenterna som studerar med studiemedel. Andelen ligger stabilt över tiden, om än något ökande.

---

49 [Sydsvenskan, Kruse, Daniel, 2003]

Diagram 1 Andel ej studiemedel

Källa: Siffror från SCBs statistikdatabas. Befolkningens studiedeltagande efter typ av studiedeltagande, studiemedelsutnyttjande, grundläggande högskoleutbildning

Det innebär att om studenten inte tar ut studiemedel, varken lån eller bidrag, så upphör SGI:n att vara skyddad. Om studenten då skulle bli sjuk eller föräldraledig har studenten bara rätt till den lägsta ersättningen. CSN rekommenderar⁵⁰ därför studenter som vill "spara" studiemedelsveckor att ansöka om studiemedel för samtliga veckor, men för en lägre studietakt. Det som blir avgörande för huruvida SGI:n är skyddad under studietiden är alltså inte att studenten studerar, utan att denne försörjer sig med studiemedel.

Att SGI:n är skyddad, men inte kan utfalla förrän studierna avbryts, synes logiskt eftersom det är arbetsgivaren som står för sjukpenningen de första 14 dagarna i en sjukperiod. Som student har man ingen arbetsgivare, och det är således svårt att låta denne stå för sjukförsäkringsskyddet. Å andra sidan så ska SGI-skyddet finnas när studierna avbryts, och blir studenten sjuk torde det vara skäl nog för ett studieavbrott. Här finns det i dagens lagstiftning utrymme för tolkning för Försäkringskassan, eftersom det är oklart vad som menas med studie-tid, samt avbrutna studier.

50 (CSN, 2010)

Ett exempel som påvisar problemet med den vilande SGI:n:

Lärostudenten Stina har tidigare arbetat, och har därför en skyddad SGI under studietiden. Stina blir gravid i början av sin utbildning, men det uppstår komplikationer. Stina tvingas avbryta graviditeten, vilket föranleder operation. Efter operationen sjukskrivs Stina i mars månad. Hon tar även studieuppehåll och avbryter således sina studier. Stina meddelar Försäkringskassan om sina avbrutna studier, med ett studieuppehållsintyg för perioden mars-juni. Stinas vilande SGI blir aktiv och Försäkringskassan beslutar att hon har rätt till sjukpenning under sjukskrivningen. Några dagar innan sjukskrivningen upphör, slutar terminen. Stina hittar också ett sommarjobb, och väljer att avbryta sin sjukskrivning i förtid för att jobba, med motiveringen att det ska hjälpa henne att må bättre. Sommarjobbet varar i 4 veckor. Därefter har Stina sommarlov i 4 veckor, och de sista 4 veckorna spenderar hon på ytterligare ett sommarjobb. Stina påbörjar därefter sina studier igen, tryggt förvissad om att hennes tidigare SGI är skyddad eftersom hon är student.

Efter examen tre år senare får Stina barn, den här gången en frisk liten bebis. Stina hann inte få något jobb innan hon blev mamma, men eftersom hon ska ha kvar sin SGI från tiden innan hon studerade är hon inte så orolig. Stina ansöker om föräldraledighet från Försäkringskassan. Försäkringskassan beviljar Stina den lägsta ersättningen under föräldraledigheten, med motiveringen att hennes SGI är "nollad". Detta eftersom hon under de 4 veckorna sommaren 2006 borde ha anmält sig till arbetsförmedlingen som arbetssökande. Försäkringskassan anser att Stinas SGI inte var skyddad under sommaren efter sjukskrivningen, då Stina inte var student då. Enligt Stina var hon då student som väntade på terminsstart i september.

Försäkringskassan menar alltså, att även om Stina var programstudent, och hennes sjukskrivning upphört, så eftersom hon varit sjukskriven så räknades inte längre sommaren till den skyddade perioden. Stina menar att hon informerat Försäkringskassan om under vilken tid hon hade studieuppehåll, och den tiden slutade i juni. Därefter ansåg hon sig vara student igen, och hennes SGI skulle då återigen vara skyddad.

Stina har överklagat Försäkringskassans beslut och inväntar nu Förvaltningsrättens dom. Under tiden har hon lägsta ersättning under sin föräldraledighet.

Studietids-SGI

Om studenten arbetar under studietiden kan Försäkringskassan fastställa en så kallad studietids-SGI. Vid sjukdom under studietiden, när studenten då måste avstå från arbeta, kan studenten ha rätt till ersättning beräknad på grund av studietids-SGI:n. Studielånet eller studiebidraget är inte SGI-grundande för studietids-SGI heller.

Sjukförsäkringen inom studiemedelssystemet

Som komplement till den allmänna sjukförsäkringen, så innehåller studiemedelssystemet komponenter av sjukförsäkringsskydd. Som vi tidigare berört så har studenter ingen arbetsgivare som kan stå för sjuklönen under de inledande 14 dagarna i en sjukperiod. Ur perspektivet att studenten själv lånar pengar för att genomföra sin utbildning, så är studenten på sätt och vis sin egen arbetsgivare. Precis som vilken egenföretagare som helst, är det därför upp till studenten att täcka upp för sjuklönen under de första 30 dagarna⁵¹. När studenten blir sjuk, och gör en sjukanmälan till Försäkringskassan så fortsätter därför CSN att betala ut studiemedel som vanligt även under sjukperioden. På ett sätt kan det därför sägas att studenter har en bättre sjukersättning än förvärvsarbetande, eftersom de får full ersättning, 100 procent av studiemedlet fortsätter att betalas ut.

Efter att studenten anmält sig sjuk till Försäkringskassan, så räknas de veckor studenten är sjukskriven inte in i det totala antalet veckor med studiemedel, och inget poängkrav föreligger heller för de veckorna. Efter en karenstid om 30 dagar försvinner även kravet på att betala tillbaka studielånet för den 31:a dagen och framåt tills studenten blivit frisk. Studenten kan då behålla studiemedlet tills tillfrisknande, eller tills perioden som studenten sökt studiemedel för upphör. Den längsta period man kan ansöka om studiemedel för är ett år.

Detta gäller dock enbart om studenten studerar med studiemedel. Om studenten valt att försörja sig på annat sätt, till exempel genom sparade pengar eller bidrag från partner/föräldrar, så utgår ingen sjukersättning från CSN. Ett undantag finns, och det är om studenten studerar på en utbildning som ligger nära studentens yrkesområde i vanliga fall. Då kan studenten behålla socialförsäkringsskyddet även om studierna finansieras på annat sätt än genom studiemedel. Studiesociala kommittén föreslog i sitt betänkande att den rätten skulle utökas till att gälla alla studenter, under 4,5 månader av studier utan studiemedel⁵².

51 Som egenföretagare kan man själv välja vilken karenstid man vill ha, 14, 30, 60 eller 90 dagar, beroende på hur mycket man betalar i egenavgift.

52 [Studiesociala kommittén, 2009], s 443

Deltidsstudier och deltidssjukskrivning

Under de senaste 10 åren har åtminstone tre⁵³ statliga utredningar och ett regeringsuppdrag⁵⁴ utrett frågan om deltidstudier kombinerat med deltidssjukskrivning. Bland annat skriver Försäkringskassan att ”möjligheten att kombinera sjukpenning på deltid med studier skulle ge en ökad flexibilitet och ökade möjligheter att bryta sjukskrivningsmönstret. Förslaget skulle därmed ha en gynnsam effekt på arbetet med att minska ohälsotalet och att återfå sjukskrivna individer i aktivitet”⁵⁵. Studiesociala kommittén föreslog i sin proposition bland annat att studiemedel ska kunna sökas för studier på kvartsfart⁵⁶.

Idag är det möjligt för en deltidssjukskriven person att studera på halvtid och uppbära både studiemedel och sjukersättning samtidigt⁵⁷. Det krävs att personen är sjukskriven från sitt arbete, och bedöms av Försäkringskassan. Till exempel kan en person vara 50 procent sjukskriven och 50 procent tjänstledig för studier från sitt arbete. Det är inte på samma sätt möjligt för en student, att studera på halvtid och vara sjukskriven på halvtid, och uppbära ersättning. Försäkringskassan godkänner visserligen partiell deltidssjukskrivning från studier, men CSN betalar endast ut studiemedel för den studietakt som bedrivs, eller för en person som är heltidssjukskriven från sina studier.

Långtidssjukskrivningar

När en student blir långtidssjuk upphör sjukförsäkringen inom studiemedelssystemet att fungera. Detta beror på att studenten endast får behålla det studiemedel som var beviljat vid tillfället för sjukskrivningen. Om studenten sökt studiemedel för en termin, är alltså den maximala tiden för studentens sjukersättning via CSN en termin, och om studenten sökt studiemedel för ett år, är den maximala tiden för sjukersättning från CSN ett år. Ett år är den maximala tiden som det går att ansöka om studiemedel för. Det går alltså inte att ansöka om studiemedel för ett helt utbildningsprogram i förväg.

Det är svårt att ta reda på hur många studenter som blir allvarligt sjuka under en längre period under studietiden. Det beror på att de studenterna sprids ut över olika system. De med vilande SGI blir troligen sjukskrivna genom

53 Utredningen om skyddstider för sjukpenninggrundande inkomst (SOU 2003:50), Studiesociala utredningen (SOU 2003:130), Studiesociala kommittén (SOU 2009:28)

54 Sjukpenning och studiestöd, Svar på regeringsuppdrag, Försäkringskassan 2005

55 (Försäkringskassan, 2005) s 6

56 (Studiesociala kommittén, 2009 s. sid 253)

57 Bekräftat under telefonsamtal med Försäkringskassan den 25 februari 2011.

försäkringskassan och avbryter därför sina studier. Studenter utan SGI men med studiemedel behåller sitt studiemedel för den period de sökt.

En ung student som drabbats av anorexia tog kontakt med Saco och berättade sin historia:

Studenten insjuknade, och sjukskrevs av läkare från sina studier. Studenten fick då behålla sitt studiemedel under den period hon blivit beviljad studiemedel för. När sommaren kom upphörde studiemedlet att komma. Under sommaruppehållet fick studenten alltså ingen ersättning. Eftersom hon var sjukskriven kunde hon heller inte sommarjobba.

Studenten sökte en kurs till hösten, på heltid. Hon var fortfarande sjukskriven på 75 procent, men läkaren hade rått henne att påbörja studierna till 25 procent. Eftersom studenten var sjukskriven fick hon inget studiemedel, då studiemedel inte kan ges på 25 procent. Och eftersom studenten inte hade någon annan sjukförsäkring än den genom studiemedelssystemet fick hon således ingen ersättning för sina 75 procent sjukskrivning heller.

Diskussion

Ett problem med studenternas sjukförsäkring, är att systemet som det fungerar idag inte är särskilt förutsägbart. Studenter behandlas olika beroende på om de arbetat innan studierna, om de arbetat under studierna, om de studerar med studiemedel eller inte, om de tagit tjänstledigt från arbetet för att studera ett ämne nära deras yrkesverksamhet, eller om de tagit tjänstledigt från jobbet för att studera ett ämne längre från deras yrkesverksamhet.

Det kan finnas goda skäl till att studenter med olika förutsättningar bör behandlas olika i sjukförsäkringssystemet, till exempel en student som jobbat länge och har en kortare tjänstledighet för studier, och en student som aldrig arbetat utan enbart studerat på ett längre utbildningsprogram. De har betalat in i varierande utsträckning till trygghetssystemen och det är rimligt att det därför ser lite olika ut. Men skillnaderna måste vara konsekventa, förutsägbara och förståeliga. En reformering av studenternas trygghetssystem bör således ta sikte på att göra systemet mer förutsägbart, och till viss del även mer enhetligt.

Sommaruppehållet skapar problem

Det är tydligt att sommaruppehållet i studierna skapar problem i relation till sjukförsäkringssystemet. I kombination med att en vilande SGI kan förloras om det går enbart en dag mellan de olika sysselsättningarna (student, arbetslös, sjuk eller föräldraledig) skapar det mycket osäkerhet kring studenternas trygghet. Studenternas nuvarande sjukförsäkring inom studiemedelssystemet, att få behålla studiemedlet, lämpar sig inte heller för långa sjukskrivningsperioder.

Studiemedlet som inkomst ger en vanlig sjukförsäkring

Ett annat alternativ är att låta studiemedlet vara SGI-grundande för sjukförsäkringen. Då skulle studenternas sjukförsäkring kunna få liknande villkor som de yrkesarbetandes sjukförsäkring, till exempel en kortare karenstid. Samtidigt skulle CSN:s och Försäkringskassans roller gentemot studenten kunna tydliggöras. Ansvaret för studentens sjukersättning skulle ligga på Försäkringskassan, där också bedömningen av studentens studieförmåga ligger idag. CSN:s roll skulle bli mer lik arbetsgivarens, det vill säga den som står för studentens sjuklön, studiemedlet under karenstiden.

En konsekvens, inte lika positiv för studenten, skulle bli att sjukersättningen sänktes. Från dagens 100 procent av studiemedlet, till 80 procent av den SGI-grundande inkomsten.

Fördelarna med att låta CSN stå för administrationen av utbetalningarna är stora. På så sätt undviks att studenter får ut sjukpenning samtidigt som de tar poäng, eftersom CSN redan idag kan kontrollera studenters prestationer i Ladok. Detaljerna bör dock ses över. Till exempel är det lämpligt att studenter med vilande SGI fortfarande har rätt att avbryta studierna och aktivera sin vilande SGI. Möjligheten till studietids-SGI bör också fortsatt vara kvar.

Deltidssjukskrivning och deltidstudier måste möjliggöras

En möjlighet för studenter att studera eller vara sjukskrivna på 25 procent bör utredas och införas. Det är idag inte möjligt att få studiemedel på 25 procent, vilket gör det svårt att kombinera studier och sjukskrivning på annat än 50/50. Redan idag finns det dock kurser som går på kvartsfart, både inom program och enstaka kurser. Likväl är det möjligt för en student att tentera av poäng i lite långsammare takt, eftersom tentamina regelmässigt ges vid tre tillfällen per termin. Det kan alltså till viss del läggas på högskolan att ackommodera en långsammare studiefart än 50 procent.

Samtidigt är det fullt möjligt för yrkesverksamma att vara sjukskrivna samtidigt som de studerar på deltid. Den situationen är orimlig, och undergräver sjukförsäkringssystemets trovärdighet.

Några förslag

Gör studiemedlet SGI-grundande

Ett förslag skulle vara att göra studiemedlet SGI-grundande även i sjukförsäkringen. För att socialförsäkringarna ska vara transparenta och förutsägbara, så bör studiemedlet behandlas på samma sätt i relation till SGI:n, oavsett vilken enskild ersättning det gäller.

Det skulle dels kunna innebära en besparing, då studenternas sjukersättning skulle bli lägre än inom sjukförsäkringen inom studiemedelssystemet. Dels skulle det kunna innebära att sommaruppehållet skulle bli lättare att hantera, så att studenten skulle ha ett försäkringsskydd mot bortfall av inkomst även under sommaruppehållet. Exakt hur ett sådant system skulle konstrueras bör i så fall bli föremål för en större diskussion.

Sommaruppehållet får inte innebära vakuum i tryggheten

I det fall att inte lösningen med SGI:n genomförs, så måste ändå problemet med sommaruppehållet adresseras. Det skulle kunna övervägas om inte möjligheten att behålla studiemedlet som ett bidrag skulle kunna fortsätta även under sommaruppehållet, för de studenter vars sjukskrivning fortsätter efter terminstid. Det är en smidig, enkel och förutsägbar lösning. Den kan kombineras med en övre gräns om 1 år, för den sortens "studentsjukskrivning", precis som det idag finns en övre gräns i den reguljära sjukförsäkringen. Studenternas sjukförsäkring skulle då få villkor alltmer lika den yrkesarbetandes, om än på en högre ersättningsnivå om 100 procent.

Tillåt deltidssjukskrivning också för studenter

Det är oacceptabelt att studenter är den enda grupp som inte tillåts vara deltidssjukskrivna från sin reguljära sysselsättning. CSN bör få möjlighet att betala ut studiemedel även för 75 procent, halvtid, och 25 procent sjukskrivning från studierna. Kombinerat med kontroller så att studenten inte studerar på heltid samtidigt som sjukskrivningen pågår, borde det vara fullt möjligt att inom en snar framtid genomföra en sådan förändring. Sådana kontroller borde kunna genomföras genom en enkel kontroll i Ladok om hur många poäng studenten presterat under sjukskrivningsperioden.

Pensionssystemet ⁵⁸

Pensionssystemet ser till att en pension utbetalas när vi slutar arbeta. Det kan uttryckas som att pensionssystemet också är en försäkring, som ska försäkra oss mot inkomstbortfall på grund av hög ålder. Pensionssystemet är komplicerat. Här följer endast en kort beskrivning av pensionssystemets finansiering.

Det finns dels en statlig pensionsdel, dels en tjänstepensionsdel som ofta kommer av kollektivavtal. Utöver det kan man också spara själv till sin pension, privat pensionssparande. Här går vi endast igenom den statliga pensionen, för en person född 1954 eller senare⁵⁹.

Den statliga pensionen är uppdelad i tre delar, inkomstpension, premiepension, och garantipension. För den med inga eller mycket låga inkomster, så garanterar staten en minimipension, garantipensionen. Inkomstpensionen är den stora delen av pensionsavgiften, och premiepensionen är den mindre del av pensionsavgiften som man själv kan placera och därmed påverka utfallet av.

Avgiftsfinansierat

Pensionssystemet finansieras genom tre olika avgifter. Dessa är den allmänna pensionsavgiften, ålderspensionsavgiften, som är en del av arbetsgivaravgiften (eller egenavgiften för egenföretagare), och den statliga ålderspensionsavgiften.

Den allmänna pensionsavgiften (7 procent) betalas in via skatten och ålderspensionsavgiften (10,21 procent) betalas in av arbetsgivaren. De utgör tillsammans pensionsavgiften, som betalas in på en persons inkomster. Pensionsavgiften är 18,5 procent av den pensionsgrundande inkomsten, PGI. Det beror på att PGI är inkomsten efter avdrag för den allmänna pensionsavgiften på 7 procent. Varför det är så beror på en teknisk konstruktion som inte tas upp i den här rapporten. Utav de 18,5 procent utgör inkomstpensionen 16 procent och premiepensionen 2,5 procent.

---

58 All information och fakta om pensionssystemet är hämtade från Pensionsmyndighetens hemsida. (Pensionsmyndigheten)

59 1999 reformerades pensionssystemet till ett avgiftsbestämt system, men det gamla ATP-systemet gäller fortfarande för dem födda 1953 och tidigare.

Det finns också ett tak, PGI-taket, för hur mycket inkomst man måste betala in pensionsavgift på, nämligen maximalt 8,07 inkomstbasbelopp. Inkomstbasbeloppet för 2011 är 52 100 kronor. På inkomster över 420 447 kronor betalas alltså ingen pensionsavgift in, och inkomster därutöver ger ingen pensionsrätt.

Den statliga ålderspensionsavgiften finansieras av allmänna skattemedel, och betalas in för personer som uppbär olika skattepliktiga ersättningar, såsom sjukförsäkring och a-kassa. För olika ersättningar från socialförsäkringarna och arbetslöshetsförsäkringen, betalar staten in 10,21 procent. Men för den som tillgodoräknats pensionsgrundande belopp grundat på studier eller barn, betalar staten in 18,5 procent.

Analys av pensionssystemet ur ett studentperspektiv

För en person som studerar betalar staten in pensionsavgift, om personen studerar med studiemedel. Endast studiebidraget är pensionsgrundande, men då till hela 138 procent. Pensionsrätten är alltså 18,5 procent av 138 procent av studiebidraget.

Det blir fortfarande en väldigt liten pensionsrätt, jämfört med pensionsrätten på ett heltidsjobb. Trots den låga summan bidrar det till pensionen för de som studerat på högskola, eftersom den lilla summan förräntar sig i många år fram till pensionen.

Diskussion

Göra studiemedlet pensionsgrundande?

Om studiemedlet ska ses som inkomst i sjukförsäkringen och föräldraförsäkringen, bör rimligen samma studiemedel ses som inkomst i pensionssystemet. Pensionssystemet är dock ett komplicerat system, och konsekvenserna av ett sådant beslut är svåra att förutse. Pensionssystemet måste vara långsiktigt hållbart för generationer framåt, och en liten förändring kan få stora konsekvenser i ett senare skede.

Inget förslag

Alla förändringar i pensionssystemet måste ses ur ett helhetsperspektiv, där hela pensionssystemet beaktas. I den här rapporten lämnar vi därför inget förslag till förändring i pensionssystemet, eftersom pensionssystemet för närvarande inte utreds med intentionen att förändra PGI.

Studiemedel – inkomst eller inte?

Vid ett flertal tillfällen har den här rapporten återkommit till frågan om studiemedlet skulle kunna ses som en inkomst eller inte. Studiemedlet består av en bidragsdel, och en lånedel. I pensionssystemet är studiebidraget pensionsgrundande till 138 procent. Det ses alltså som en inkomst, till skillnad från lånedelen. Likadant vid ansökan om bostadsbidrag så ses studiebidraget som en inkomst, men då endast 80 procent av bidraget. I arbetslöshetsförsäkringen ses studiebidraget inte som en inkomst.

Frågan är om det finns en systematik, till exempel att när ett bidrag är behovsprövat, så ses studiebidraget som en inkomst. Men när en ersättning är inkomstrelaterad så är studiebidraget inte en inkomst. Det stämmer med synen på studiebidraget i relation till bostadsbidraget. Men både jämställdhetsbonusen och pensionen är inkomstrelaterade, och där ses studiebidraget som en inkomst som ligger till grund för ersättning.

SYSTEM	RÄKNAS BIDRAGET?	KONSEKVENS
Arbetslöshetsförsäkringen	Nej	Negativt
Bostadsbidraget	80 procent	Negativt
Föräldraförsäkringen	Nej	Negativt
Jämställdhetsbonusen	100 procent inkl lånedelen	Positivt
Sjukförsäkringen	Nej	Beror på
Pensionssystemet	138 procent	Positivt
Studiemedelssystemet	Nej	Positivt

Eftersom studiebidraget i arbetslöshetsförsäkringen inte ses som en inkomst påverkar det negativt för studenterna. I studiemedelssystemet ses bidraget inte heller som en inkomst, men där är det positivt för studenterna eftersom det innebär att de har ett större utrymme att tjäna pengar från andra håll innan taket i fribeloppet nås och studiemedlet minskas. Kombinationen, att studenterna både i stor utsträckning har ett tak satt av regeringen på sina övriga inkomster utöver studiebidraget, och att studiebidraget inte räknas som inkomst i arbetslöshetsförsäkringen, blir då två faktorer som båda leder

till en lägre a-kassa för studenten, i det fall han eller hon kvalificerar sig för försäkringen.

Om studiebidraget hade setts som en inkomst i arbetslöshetsförsäkringen hade den arbetande studenten kunnat få en något högre ersättning från a-kassan, givet att fribeloppet ligger kvar på samma nivå.

$$\left(\frac{136\,000 \text{ kr i inkomst} + 27\,000 \text{ kr i studiebidrag under ramtiden}}{12 \text{ månader}} \right) \times 0,8 = 10\,867 \text{ kronor per månad före skatt}$$

Skillnaden, om studiebidraget räknas med, blir i exemplet runt 1 800 kr mer per månad före skatt.

Om studiemedlet fullt ut räknades som inkomst när bostadsbidraget behövsprövades, skulle inte ett ensamhushåll med en student kunna få något bostadsbidrag.

I föräldraförsäkringen ses studiemedlet inte som en inkomst, det är inte SGI-grundande för föräldrapenning. Däremot ligger studiemedlet, hela studiemedlet, till grund för jämställdhetsbonusen. Jämställdhetsbonusen är en del av föräldrapenningen och det framstår som mycket godtyckligt att studiebidraget, ja faktiskt hela studiemedlet inklusive lånet, kan ligga till grund för det ena men inte det andra.

I sjukförsäkringen räknas inte studiemedlet som inkomst, men däremot så har studenter med studiemedel ett eget sjukförsäkringssystem inom studiemedelsystemet. Efter 30 dagars sjukdom, får studenten fortsatt behålla hela sitt studiemedel och lånedelen skrivs av. Det innebär i princip att när en yrkesarbetande får sjukpenning på 80 procent av lönen, då får studenten en motsvarande sjukpenning om 100 procent av studiemedlet. Så även om det är negativt för studentens SGI att studiemedlet inte räknas som inkomst, så är det positivt i det att studenten kan få en högre ersättning från studiemedelsystemet.

Om studiemedlet räknas som inkomst, blir det dyrt?

Socialförsäkringssystemen berör många människor, och förändringar i systemen kan bli både dyra och kostsamma att genomföra. Att låta studiemedlet ligga till grund för a-kasse-ersättning skulle troligen öka kostnaderna för a-kassan. Hur stor ökningen blir, beror på hur många studenter som kvalificerar sig till a-kassan, och hur många av dem som sedan blir arbetslösa, samt hur

länge de är arbetslösa. Den kostnaden ska dock vägas mot de ökade incitamenten för studenter att arbeta, samt att arbeta vitt snarare än svart. I den här rapporten föreslås inte att studiemedlet ska ligga till grund för arbetslöshetsförsäkringen. Istället föreslås andra åtgärder, som underlättar för studenter att arbeta tillräckligt för att kvalificera sig till a-kassan.

Om studiemedlet räknas som inkomst när bostadsbidraget behovsprövas, kommer det troligen att sänka kostnaderna för bostadsbidraget, eftersom studiemedlet för en student ligger över den inkomst som berättigar till bostadsbidrag för en ensamstående utan barn. Det är dock möjligt att många utav de studenter som är berättigade till bostadsbidrag också har barn. Där ligger inkomstgränserna högre. Om en majoritet av de studenthushåll som uppbär bostadsbidrag har barn, är det möjligt att besparingarna i bostadsbidraget inte blir så stora.

Om studiemedlet utökas till att räknas som inkomst, inte bara i jämställdhetsbonusen utan också för SGI:n, så skulle det få konsekvenser både för föräldraförsäkringen och för sjukförsäkringen. För föräldraförsäkringen skulle det innebära att varje student som blir förälder blir lite dyrare i föräldrapenning. Men, det innebär också en mindre kostnad för studenten som väljer att bli förälder under studietiden, jämfört med dagens situation. Det skulle kunna göra det mer attraktivt för studenterna att skaffa barn under studietiden, istället för att skjuta upp barnafödandet till efter inträdet på arbetsmarknaden. Om tillräckligt många väljer att skaffa barn under eller direkt efter studietiden, istället för att vänta, så skulle inte kostnaden för en sådan reform behöva bli så dyr. Den skulle till och med kunna bli negativ, alltså en besparing, eftersom föräldrar som är lediga från ett heltidsjobb har en högre ersättning från föräldraförsäkringen, än en studerande förälder skulle få, även när studiemedlet räknas som inkomst.

Kostnaderna i sjukförsäkringen är mer svåra att förutse. Rimligen borde inte studenter vara sjuka i större eller mindre utsträckning, för att ersättningen ändras litegrann. Men faktum är att studenter idag har 100 procent i sjukpenning efter 30 karensdagar. Att sänka den ersättningen till 80 procent skulle alltså spara pengar.

Slutsatsen blir således att en reform där studiemedlet, inklusive lånedelen, räknas som inkomst och blir SGI-grundande, inte bara behöver bli dyrt. Det kan spara pengar också.

Slutsatser

Studenter i högskolan utgör en liten grupp av väljarna, och studenter som får problem i trygghetssystemen tillhör en ännu mindre skara. Men idag läser nästan varannan vidare på högskolan efter gymnasiet. På lång sikt kommer alltså varannan person i landet ha berörts på ett eller annat sätt av studenternas trygghetssystem. Sett ur det perspektivet är studenternas trygghetssystem en mycket viktig fråga. Genomgången av studenternas trygghetssystem visar på flera situationer där studenters trygghetssystem skiljer sig från vanliga löntagares. Inte på grund av att de inte fullgjort sina åtaganden studiemässigt, utan på grund av hur trygghetssystemen är konstruerade och på vad som anses vara en trygghetsberättigande sysselsättning och inkomst. Det är också tydligt att särbehandlingen av studenterna inte har skett grundad på någon särskild princip.

Studerande och förvärvsarbetande bör ha ett jämförbart trygghetssystem. Då finns det två ytterligheter. Antingen anpassas det nuvarande systemet för studerandegruppen, eller så byggs ett helt parallellt system för studenternas situation.

Inget av de två alternativen är egentligen fullt tillfredsställande. För många undantag och regelglidningar kan skapa missnöje och oförståelse för grunderna i trygghetssystemen, och därmed undergräva viljan att finansiera ett sådant system via arbetsgivaravgifter. Ett parallellt system för studenter kan komma att skapa nya situationer i övergången mellan studier och arbete, där trygghetssystemen inte fungerar fullt ut, samtidigt som det kan bli dyrt för studentgruppen att finansiera sitt eget trygghetssystem. Frågan är komplicerad. Våra nuvarande socialförsäkringar har dock en stor fördel, nämligen en väl uppbyggd administration och erfarenhet.

Den här genomgången av studenternas trygghetssystem visar att det finns ett behov av att ta ett helhetsgrepp kring socialförsäkringarna, där även studentgruppen och deras situation lyfts fram. När nu en översyn av socialförsäkringarna görs, så bör studenters situation särskilt uppmärksammas. Många av problemen beskrivna här, som studenter möter i socialförsäkringssystemen, beror på bristande samordning mellan olika system, och en syn på högre studier som en motsats till arbete och i strid med arbetslinjen.

Men studier bedrivs i syfte att arbeta, och studier leder till arbete. Detta borde ligga i linje med arbetslinjen. Om även studier ansågs tillföra något till Sverige och svensk arbetsmarknad, skulle studenter behandlas annorlunda i socialförsäkringssystemen. Det är studenternas grundproblem i relation till socialförsäkringssystemen.

Förslag till åtgärder

Det går utöver den här rapporten, att utreda konsekvenserna av omfattande förändringar i socialförsäkringarnas struktur. Men några förändringar i de strukturer och system som vi har idag skulle troligen tillsammans skapa en tryggare och mer förutsägbar socialförsäkring för studenterna, och dessutom skapa en trygghet mer lik den för yrkesverksamma.

Nedanstående förslag skulle tillsammans göra socialförsäkringarna mer anpassade till studentens situation.

Arbetslöshetsförsäkringen

- Ta bort åldersgränsen om 25 år för att kunna räkna heltidsstudier som överhoppningsbar tid.

Det går inte att motivera varför yngre studenter ska särbehandlas på grund av sin ålder. Det är arbete som ska ligga till grund för arbetslöshetsersättning, inte ålder.

- Utöka den överhoppningsbara tiden för heltidsstudier från 5 år till 6 år.
- Gör all studietid överhoppningsbar, oavsett om studenten uppburit studiemedel eller ej.

Dessa båda förändringar skulle göra det möjligt för studenter att kvalificera sig till arbetslöshetsförsäkringen genom sommarjobb och extraarbete under studietiden. Studiemedel ges för 6 års studier, och då borde den överhoppningsbara tiden för studier vara lika lång.

Bostadsbidraget

- Inför inkomstprövning halvårsvis.

Det blir då lättare för bidragstagarna att ange korrekta inkomstuppgifter från början.

- Räkna studiemedlet som inkomst när bostadsbidraget behövsprövas.

Det skulle innebära att den unga studenten i ett ensamhushåll, med studiemedel som enda inkomst, inte skulle vara berättigad till bostadsbidrag. Å andra sidan är det svårt ur ett rättviseperspektiv att argumentera för att studenter ska ha mer rätt till bostadsbidrag än andra.

- Ta bort åldersgränsen om 29 år.

Åldersgränsen går inte att motivera för ett behovsprövat bidrag.

Föräldraförsäkringen

- Gör studiemedlet SGI-grundande inom föräldraförsäkringen.

Det är positivt att uppmuntra studenter att bli föräldrar, och det behöver inte nödvändigtvis bli dyrt. Det skulle även kunna spara pengar i föräldraförsäkringen, även om det är osäkert hur konsekvenserna blir. Föräldraförsäkringen skulle behandla studiemedlet mer konsekvent.

Sjukförsäkringen

- Gör studiemedlet SGI-grundande.

Studenterna skulle då passa in i den reguljära sjukförsäkringen. Samtidigt skulle det innebära att studenter får olika ersättning vid sjukdom, baserat på om de jobbar extra, sommarjobbat, eller haft andra inkomster. Men viktigast är att det skulle möjliggöra för sjuka studenter att vara sjukskrivna från studierna även under sommaruppehållet.

- Inför möjligheten till deltidssjukskrivning och halvtidssjukskrivning kombinerat med studier, också för studenter.

Deltidssjukskrivning och halvtidssjukskrivning kan göra det lättare för studenten att återhämta sig, för att snabbare komma tillbaka till heltidsstudier. Det skulle kunna påverka genomströmningen positivt, och studenterna skulle få villkor mer lika övriga medborgares.

Litteraturförteckning

Akademikernas erkända arbetslöshetskassa, AEA [Online] den 19 03 2010.

<http://www.aea.se/grundregler.aspx>

Arbetsmarknadsdepartementet *En arbetslöshetsförsäkring för arbete* Prop.2006/07:15 [Rapport].
Stockholm : Arbetsmarknadsdepartementet, 2006.

Boutredningen *Renovering av bostadsmarknad efterlyses! Om ungas möjligheter till en egen bostad* [Bok].
Statens offentliga utredningar, 2007. Vol. SOU 2007:14.

CSN [Online] den 13 01 2010.

<http://www.csn.se/hogskola/vanliga-fragor/barn/1.3298>

CSN *Stor ökning av utbetalda studiemedel* [Online] den 04 11 2010 - den 22 02 2011.

<http://www.csn.se/press/pressmeddelanden/1.5866>

CSN *Studerande föräldrar i högre utbildning* [Rapport] 2009.

CSN *Studerandes utgifter, En kartläggning av högskolestuderandes månadsutgifter* [Rapport] 2010.

CSN *Årsredovisning 2009* [Bok] 2010.

Försäkringskassan [Online] den 28 04 2010.

<http://www.forsakringskassan.se/privatpers/sjuk>

Försäkringskassan [Online] den 10 06 2010.

<http://www.forsakringskassan.se/nav/2e948fc1f810682a176faa5a905da37c>

Försäkringskassan *Antal hushåll med bostadsbidrag i december 2009 med fördelning efter län 1), kön och hushållstyp. - Sveriges officiella statistik* [Online] den 10 05 2010.

http://statistik.forsakringskassan.se/rfv/html/BOB_5_2_2009.html

Försäkringskassan *Officiell statistik och annan statistik, Antal hushåll med bostadsbidrag (maj, 1 000-tal) med fördelning efter hushåll med barn och hushåll utan barn. Sveriges officiella statistik* [Online] den 10 05 2010.

http://statistik.forsakringskassan.se/rfv/html/BOB_5_1_2009.html

Försäkringskassan *Sjukpenning och studiestöd* [Rapport] 2005.

Försäkringskassan *Tidsbegränsning av sjukpenning* [Online] den 19 03 2010 - den 03 05 2010.

http://www.forsakringskassan.se/irj/go/km/docs/fk_publishing/Dokument/Publikationer/Faktablad/Tidsbegransning%20av%20sjukpenning.pdf

Försäkringskassan *Faktablad: bostadsbidrag* [Online] den 11 12 2008 - den 29 04 2010.

http://www.forsakringskassan.se/irj/go/km/docs/fk_publishing/Dokument/Publikationer/Faktablad/Bostadsbidrag_information_om_bostadskostnad_och_inkomst.pdf

HSV Lena Eriksson (red.) *Högskoleverkets årsrapport* [Rapport] 2009.

Högskoleverket *Högskoleverkets årsrapport 2010* [Rapport] 2010.

Högskoleverket *Vilka är studenter?* (2008:33 R) [Rapport] 2008.

Kruse Agneta *Socialförsäkringar och globalisering* [Rapport]. Underlagsrapport nr 32 till Globaliseringsrådet, 2009.

- Passagen** Passagens familjesidor [Online]. Augusti 2008 - den 26 08 2010.
<http://debatt.passagen.se/show.fcgi?category=650000000000029&conference=1050000000001142&posting=19500000005040316>
- Pensionsmyndigheten** [Online] den 24 02 2011. www.pensionsmyndigheten.se
- Regeringen** *Dir. 2010:48* Regeringen [Online] Socialdepartementet, den 29 04 2010. Dir. 2010:48 - den 10 06 2010.
<http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/144886>
- Riksdagen** *Kammarens protokoll* [Online] den 24 01 2006 - den 14 05 2010.
[http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=101&bet=2005/06:60#\[E93440F4-83CE-4436-A95A-6959C908676C\]](http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=101&bet=2005/06:60#[E93440F4-83CE-4436-A95A-6959C908676C])
- Saco Studentråd och Svenskt Näringsliv** *Studenter som arbetar - varför och var?* [Rapport] 2009.
- SCB** Pressmeddelande [Online].
http://www.scb.se/Pages/PressRelease_217800.aspx
- SCB Arbetskraftsundersökningarna** [Online].
http://www.scb.se/Statistik/AM/AMo401/2008A01b/AMo401_2008A01b_SM_AM12SM0901.pdf
- SCB** Statistikdatabas *Befolkningens studiedeltagande* 2011.
- SCB** Tema ungdomsarbetslöshet, Sveriges officiella statistik, Statistiska meddelanden [Online] den 10 06 2010.
http://www.scb.se/Statistik/AM/AMo401/_dokument/aku_ungdomsarbetsloshet.pdf
- Skatteverket** Promemoria om Jämställdhetsbonus (S200710527 / SF) [Online] den 14 01 2008 - den 01 02 2011.
<http://www.skatteverket.se/rattsinformation/remissvar/2008/remissvar2008/13175144707112.5.19b9f599116age8ef36800016375.html?posid=1&sv.search.query.allwords=jamstalldhetsbonus>
- Skatteverket** [Online] den 19 03 2010.
<http://www.skatteverket.se/foretagorganisationer/forarbetsgivare/socialavgifter/arbetsgivaravgifter.4.233f91f1260075abe8800020817.html>
- Socialdepartementet** *Dir 2004:129 Översyn av socialförsäkringarna*. Stockholm : Socialdepartementet, 2004. Vol. Dir 2004:129.
- Socialdepartementet** *Lag (1993:737) om bostadsbidrag*, Svensk författningssamling (SFS), 1993.
- Socialdepartementet** Promemorian *Förbättrade villkor för studerande föräldrar i samband med att ett barn har avlidit* [Rapport] 2010.
- Socialförsäkringsbalken** *SFS 2010:2005*.
- Socialförsäkringsutredningen** *Samtal om socialförsäkring Nr 4* [Rapport]. Stockholm : Statens offentliga utredningar, 2005.
- Socialstyrelsen** *SOSFS 2003:5 (S) Allmänna råd* [Online] den 23 09 2010.
https://fonus.se/fileadmin/fonus.se/downloads/sosfs/sosfs_2003-5.pdf. - ISSN 0346-6019
- Socialstyrelsen** *Ekonomiskt bistånd - Stöd för rättstillämpning och handläggning av ärenden i den kommunala socialtjänsten* [Bok]. Stockholm : Socialstyrelsen, 2003. ISBN 91-7201-819-4.
- Socialstyrelsen** *Statistik över försörjningshinder och ändamål med ekonomiskt bistånd* [Rapport]. - Stockholm : Socialstyrelsen, 2010.
- Statskontoret** Promemoria om jämställdhetsbonus [Online] 2008.
<http://www.statskontoret.se/upload/remissvar/2008/2007243.pdf>
- Studiesociala kommittén** *Stärkt stöd för studier - tryggt, enkelt och flexibelt* [Bok]. - Stockholm : Statens offentliga utredningar, 2009. Vol. SOU 2009:28.

Studiesociala kommittén *Stärkt stöd för studier - tryggt, enkelt och flexibelt* (Bilagor) SOU2009 [Bok]. Stockholm : Statens offentliga utredningar, 2009. Vol. SOU 2009:28.

Sydsvenskan, Kruse, Daniel *Föräldraersättningen blev en chock* [Online] den 29 01 2003 - den 22 02 2011. <http://www.sydsvenskan.se/sverige/article33310/Foraldraersattningen-blev-en-chock.html>

Saco, Sveriges akademikers centralorganisation, är den samlande organisationen för Sveriges akademiker. Vi är en partipolitiskt obunden facklig centralorganisation. Sacos 23 självständiga förbund företräder yrkes- och examensgrupper från hela arbetsmarknaden, inklusive egenföretagare. Något som förenar våra medlemsförbund är akademisk utbildning, kunskap, kompetens och yrkesstolthet. Totalt är över 600 000 akademiker medlemmar. Som företrädare för Sveriges akademiker är det självklart för Saco att ständigt påverka kunskapsnivån i Sverige. Utbildning och forskning som ger kunskap är en investering för såväl samhället som individen och är en av de viktigaste faktorerna för tillväxt och utveckling av ett samhälle.

Saco, Box 2206, 10315 Stockholm
tel vx: 08-6134800, www.saco.se